# ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

*«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».*

**Ἔτος 60ον. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, 1924. Ἀριθ. 10.**

## Η ΚΑΤΑΡΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

«Διότι ὅσοι εἶναι ἐξ ἔργων νόμου, ὑπὸ κατάραν εἶναι· ἐπειδὴ εἶναι γεγραμμένον, «Ἐπικατάρατος πᾶς ὅστις δὲν ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, ὥστε νὰ πράξῃ αὐτά». Ὅτι δὲ οὐδεὶς δικαιοῦται διὰ τοῦ νόμου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἶναι φανερόν· διότι «ὁ δίκαιος θέλει ζήσει ἐκ πίστεως». Ὁ δὲ νόμος δὲν εἶναι ἐκ πίστεως· ἀλλ' «ὁ ἄνθρωπος ὁ πράττων αὐτά, θέλει ζήσει δι' αὐτῶν.» Ὁ Χριστὸς ἐξηγόρασεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος κατάρα ὑπὲρ ἡμῶν· διότι εἶναι γεγραμμένον, «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου.» Διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ λάβωμεν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος διὰ τῆς πίστεως».

(Παύλου πρὸς Γαλάτ. γ΄ 10—14.)

Τὸ ἀληθὲς Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι πρᾶγμα νέον. Εἶναι ἀρχαῖον ὅσον καὶ τὰ προαιώνια ὄρη. Ἠκούσθη ἐν τῇ Ἐδέμ, πρὶν ἢ ὁ ἄνθρωπος ἐκδιωχθῇ ἐκεῖθεν, ἐπανελήφθη δὲ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως.

Ὁ Παῦλος μᾶς λέγει ἐν τῷ 8ῳ ἐδαφίῳ τοῦ ὡς ἄνω κεφαλαίου, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἐκηρύχθη καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ. «Ἐν σοὶ θέλουσιν εὐλογηθῆ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς.» Ἡ εὐαγγελικὴ δ' αὕτη εὐλογία, ἥτις ἐκηρύχθη οὕτως εἰς τὸν Ἀβραάμ, ἦλθεν εἰς αὐτὸν ***διὰ πίστεως***. Ὁ Ἀβραὰμ ἐδικαιώθη διὰ πίστεως, ὡς καὶ εἶναι γεγραμμένον, «Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ καὶ ἐλογίσθη εἰς αὐτὸν διὰ δικαιοσύνην». Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο πρέπει νὰ ἔλθῃ καὶ εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον—***διὰ πίστεως***—καὶ οὐχὶ δι' ἄλλης ὁδοῦ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Παύλου ὑπῆρχόν τινες, οἵτινες ἦσαν ἐξ ἔργων νόμου—ἀνέμενον δηλ. καὶ ἠγωνίζοντο ν' ἀποκτήσωσι τὰς Θείας εὐλογίας διὰ τῶν ἰδίων των πράξεων, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐπέτυχον. Καὶ σήμερον θὰ ὑπάρχουν πολλοὶ μεταξὺ τῶν ὀνομαζομένων Χριστιανῶν, οἵτινες εἰς τὸ πεῖσμα, οὕτως εἰπεῖν, τῶν ἐπανειλημμένων διακηρύξεων τῆς Ἁγίας Γραφῆς κατὰ τῆς δοξασίας ταύτης, ἐλπίζουν ἀκόμη νὰ δικαιωθοῦν διὰ τῶν ἰδίων των ἔργων.

Σκοπὸς τοῦ σημερινοῦ λόγου μου εἶναι νὰ δείξω τὴν βεβαίαν ἀποτυχίαν τῆς τῆς τοιαύτης ἐλπίδος καὶ ἀκόμη νὰ κάμω, ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοί, σαφῆ τὴν ὁδὸν τῆς πίστεως, διὰ τῆς ὁποίας αἴρεται ἡ κατάρα καὶ ἔρχεται ἡ εὐλογία.

### Α. Εἰς ποίους δὲν ἔρχεται ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ;

***Εἰς τοὺς ὄντας ἐξ ἔργων νόμου***, διότι εἶναι ὑπὸ κατάραν. «Ὅσοι εἶναι ἐξ

ἔργων νόμου, ὑπὸ κατάραν εἶναι». Ὁ Ἀπόστολος, ὡς βλέπετε, ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ***θετικώτατα.*** Καὶ πράγματι, ἀδελφοί μου, δὲν δύνασθε νὰ ἦσθε ὑπὸ κατάραν καὶ συγχρόνως νὰ ἦσθε συμμέτοχοι τῆς εὐλογίας. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦναι ἐν τῇ σκοτίᾳ καὶ συνάμα ἐν τῷ φωτί. Δὲν δύναταί τις νὰ ἦναι ὑπὸ τὴν κατάραν τοῦ νόμου καὶ συνάμα ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Εὐαγγελίου. Πάντες ὅσοι εἶναι ἐξ ἔργων νόμου, εἶναι ὑπὸ τὴν κατάραν· ἑπομένως οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ εὐλογηθῇ μετὰ τοῦ πιστοῦ Ἀβραάμ.

Σημειώσατε καλῶς τοὺς ἀνθρώπους, περὶ ὧν ὁ λόγος. «Ὅσοι, λέγει, εἶναι ἐξ ἔργων νόμου»—δηλαδὴ πάντες ***ἄνευ ἐξαιρέσεως***, ὅσοι ἐλπίζουν διὰ τῶν ἔργων τοῦ νόμου (διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει ὁ νόμος, ἤγουν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔργων) νὰ συστήσουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν Θεόν. Ἐκ φύσεως πάντες εἴμεθα ἐξ ἔργων νόμου, διότι ὡς πλάσματα τοῦ Θεοῦ εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ τηρῶμεν τὸν νόμον τοῦ Πλάστου ἡμῶν. Αὐτὸς εἶναι ὁ εὐεργέτης καὶ βασιλεύς, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἔχει ἀξιώσεις καὶ δικαιώματα ἐφ' ἡμῶν ἀναφαίρετα — δικαιώματα, τὰ ὁποῖα οὔτε πρέπει, οὔτε δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναγνωρίζωμεν.

Αἱ ἀξιώσεις καὶ τὰ δικαιώματα ταῦτα συμπεριλαμβάνονται ἐν συνόψει εἰς τὸν Δεκάλογον, ὅστις ἑπομένως εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ἅπαντας. Ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν ἑαυτούς, θέλομεν εὕρει ὅτι ἔχομεν παραβῆ ἑκάστην καὶ πάσας τὰς ἐν αὐτῷ ἐντολάς, ἰδίως ὅταν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος εἶναι ***πνευματικός*** καὶ ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τὰς ἐξωτερικὰς πράξεις καὶ τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ***διαλογισμούς***, εἰς τὰς ***ἐπιθυμίας***, εἰς τὰς ***ἰδέας*** καὶ εἰς τὰ ***ἐλατήρια***, δηλ. εἰς ὁλόκληρον τὴν φύσιν ἡμῶν.

Τὸ θετικὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν τοῦτο διὰ πάντας ἀφορᾷ καὶ εἰς ἡμᾶς, εἰς ἕκαστον ἡμῶν ***τώρα***. «Ὅσοι ***εἶναι*** ἐξ ἔργων νόμου, εἶναι ὑπὸ κατάραν»—οὐχὶ ***θὰ ἦναι*** ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅταν θὰ ἀκούσουν τὸ, «Ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι τοῦ Πατρός μου», ἀλλὰ ***σήμερον***. ***Τώρα εἶσθε ὑπὸ κατάραν***, ὅσοι εἶσθε ἐξ ἔργων νόμου, ὅσοι δηλ. ἐλπίζετε νὰ δικαιωθῆτε ἐκ τῶν ἰδίων σας ἔργων. Ἐὰν δὲν ἔχητε διὰ πίστεως ἀποκτήσει τὰ εὐεργετήματα τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶσθε εἰσέτι ὑπὸ τὴν κατάραν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐδ' αὐτὸ τὸ μακάριον Εὐαγγέλιον δύναται νὰ σᾶς εὐλογήσῃ· διότι ὅστις δὲν πιστεύει, εἶναι ἤδη κατακεκριμένος, ἡ δὲ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπ' αὐτοῦ, διότι δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ.

Διὰ νὰ μὴ ἐξακολουθῆτε δὲ νὰ ἦσθε ἐν ψευδεῖ ἀσφαλείᾳ, σταθμίσατε παρακαλῶ τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἐδαφίου μας, «***ὑπὸ κατάραν***». Οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἐξηγήσεως ἢ ἑρμηνείας, διότι εἶναι σαφεῖς. Δὲν εἶναι δὲ λόγοι ἰδικοί μου, ἀνθρώπινοι, οὐδὲ κἂν λόγοι τοῦ Ἀποστόλου, ἀλλὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πόσον δὲ φοβεροὶ εἶναι! ***Ὑπὸ κατάραν!*** Οἱ ὑπὸ κατάραν εὑρισκόμενοι εἶναι ἐξῃρημένοι παντὸς καλοῦ καὶ ἁγίου πράγματος, ἀπεξενωμένοι ἀπὸ τῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων πνευμάτων καὶ κεῖνται ὑπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν κατάραν τοῦ μεγάλου καὶ τρομεροῦ Θεοῦ, ἐκτεθειμένοι εἰς ὅλας τὰς ἀθλιότητας

ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ προωρισμένοι διὰ τοὺς θρήνους, τοὺς κλαθμοὺς καὶ τοὺς τριγμοὺς τῶν ὀδόντων ἐν τῇ γεέννῃ.

Πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν λόγων του ὁ Παῦλος φέρει μαρτυρίας ἐκ τῆς Γραφῆς· διότι λέγει : «Εἶναι γεγραμμένον, ἐπικατάρατος πᾶς ὅστις δὲν ἐμμένει εἰς ὅλα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ τοῦ νὰ πράττῃ αὐτά», δεικνύων οὕτω πως τὴν στενὴν σχέσιν τῆς Νέας πρὸς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. Προσέξατε δὲ εἰς πᾶσαν λέξιν τῆς περικοπῆς ταύτης. «Ἐπικατάρατος **πᾶς**» — πᾶς παραβάτης τοῦ νόμου ἔρχεται ὑπὸ τὴν κατάραν, ἀδιάφορον ἂν ἦναι βασιλεὺς ἢ ἱερεύς, εὐγενὴς ἢ ἀγενής, πλούσιος ἢ πτωχός, πεπαιδευμένος ἢ ἀμαθὴς — ἡ ἁμαρτία φέρει τοὺς πάντας ὑπὸ τὴν κατάραν.

Ἡ διακήρυξις αὕτη εἶναι ***ἀπόλυτος***—μὴ ἐπιδεχομένη τὴν ἐλαχίστην ἐξαίρεσιν ἢ περιορισμόν. Δύνασαι νὰ τηρήσῃς τὸν νόμον εἰς ὅλας του τὰς διατάξεις πλὴν μιᾶς —ἡ μία αὕτη παράβασις σὲ φέρει ὑπὸ τὴν κατάραν. «Ἐπικατάρατος πᾶς ὅστις δὲν ἐμμένει εἰς ***ὅλα***.»

Ὅριον χρονικόν, καθ' ὃ ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἀπταίστου τηρήσεως τοῦ νόμου παύει, δὲν ὑπάρχει. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ καταταχθῇ στρατιώτης ἐπί τινα χρόνον καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἦναι ἐλεύθερος τῆς στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως. Μὲ τὸν νόμον ὅμως τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει οὕτως. ***Πάντες*** οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ τὸν ὑπακούωσι ***πάντοτε, ἀδιαλείπτως***, ἐφ' ὅρου ζωῆς. Ἐὰν ἀκόμη ἔζων ὅσα ἔτη ἔζησεν ὁ Μαθουσάλας (1000 ἔτη περίπου) καὶ ἐὰν ἅπαξ μόνον παρέβαινον αὐτόν, θὰ ἤρχοντο ἀμέσως ὑπὸ τὴν κατάραν.

Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπόλαυσιν ***μιᾶς*** κἂν ἁμαρτίας οὐδ' ***ἅπαξ***.

Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ βαίνει ἔτι περαιτέρω εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του. Οὐ μόνον δὲν ἐπιτρέπει τὴν πρᾶξιν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ ***τιμωρεῖ καὶ τὴν μὴ πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ***. Οὐ μόνον δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀπόδοσιν κακοῦ ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ καὶ τιμωρεῖ, θεωρῶν ὡς ἔνοχον παραβάσεως αὐτοῦ, ὡς παραβάτην, καὶ τὸν μὴ πράττοντα τὸ καλόν, τὸν μὴ εὐεργετοῦντα τὸν πλησίον του, ἔστω καὶ ἐχθρὸν αὐτοῦ. «Ὁ γνωρίζων τὸ καλὸν καὶ μὴ πράττων αὐτὸ ἁμαρτάνει» (Ἰακ. δ΄ 17).

Ἡ παράλειψις τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς καὶ ἡ πρᾶξις τοῦ κακοῦ, φέρει τὸν ἄνθρωπον ὑπὸ τὴν κατάραν. Ἐὰν ἔπαυσας τοῦ νὰ ἀγαπᾷς τὸν Θεὸν μὲ ὅλην σου τὴν καρδίαν, τὴν ψυχήν, τὴν διάνοιαν, εἶσαι ὑπὸ τὴν κατάραν. Ἀληθῶς ἡ διακήρυξις αὕτη εἶναι τρομερά, διότι κλείει διὰ παντὸς τὴν θύραν τῆς ἐλπίδος τῆς διὰ τῶν ἔργων δικαιώσεως.

Καὶ ὅμως ἡ ἀπόκτησις τῆς σωτηρίας διὰ τῶν ἔργων εἶναι ἡ προσφιλὴς ἐλπὶς τῶν ἀνθρώπων. Σωτηρία διὰ πράξεων, διὰ λόγων, ἢ δι' ἄλλου τινὸς τρόπου, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐφεύρῃ καὶ πραγματοποιήσῃ, εἶναι τὸ ἀγαπητὸν σχέδιον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Πόσον σκοτιστικὴ καὶ ἀπατηλὴ εἶναι ἡ ἁμαρτία ! Εὐλογητὸς ὅμως ὁ Θεός, ὅστις ηὐδόκησε νὰ προμηθεύσῃ εἰς ἡμᾶς ὁδὸν σωτηρίας ἰδίαν, ἀφοῦ ἐξ ἔργων νόμου οὐδεὶς δύναται νὰ δικαιωθῇ ἐνώπιον Αὐτοῦ.

Πρὸς περισσοτέραν ἐπιβεβαίωσιν τῶν λεγομένων ὁ Παῦλος φέρει καὶ ἄλλην

ἀπόδειξιν ἐκ τῆς Γραφῆς, προσθέτων, «Διότι εἶναι γεγραμμένον, Ὁ δίκαιος θέλει ζήσει διὰ πίστεως». Ὅλοι οἱ δίκαιοι τῆς Π. Διαθήκης ἐδικαιώθησαν καὶ ἔζησαν διὰ πίστεως (Ἑβρ. ια΄). Ἡμεῖς δὲ διὰ νὰ ζήσωμεν, διὰ νὰ γείνωμεν δηλ. εὐπρόσδεκτοι παρὰ τῷ Θεῷ καὶ ἀπολαύσωμεν τὴν εὔνοιάν Του, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ δικαιωθῶμεν καὶ νὰ ζήσωμεν διὰ πίστεως.

Ὁ νόμος οὐδόλως κάμνει λόγον περὶ ***χάριτος*** ἢ περὶ ***ἐλέους***, ἀλλὰ περὶ ***δικαιοσύνης*** καὶ ***ἀξιομισθίας***. Δὲν κάμνει λόγον περὶ πίστεως, ἀλλὰ περὶ ***πράξεως***. «Ὁ πράττων ταῦτα», λέγει, «θέλει ζήσει δι' αὐτῶν». Ἡ μόνη διδασκαλία τοῦ νόμου εἶναι ***ὑπακοή***. Ὑπάκουσον καὶ θέλεις ζήσει· παράκουσον καὶ θέλεις ἀποθάνει. Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἵτινες ἔζησαν, ἔζησαν διὰ πίστεως, εἶναι φανερὸν ὅτι τοῦτο δὲν ἐπετεύχθη διὰ τῶν ἔργων. Οὕτω δὲ ὁ Ἀπόστολος, δεικνύων πῶς οἱ ἄνθρωπο δικαιοῦνται καὶ πῶς δὲν δικαιοῦνται, κάμνει καταφανὲς καὶ σαφὲς τὸ ἀδύνατον τῆς δικαιώσεως ἐξ ἔργων νόμου.

## Β΄. Εἰς ποίους ἔρχεται ἡ εὐλογία ;

Εἰς τοὺς ἐλπίζοντας νὰ σωθῶσι διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ δίκαιος Πατὴρ δικαιώνει τὸν πιστεύοντα εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν μίαν πολύτιμον ἀλήθειαν. «Ὁ Χριστὸς ἠλευθέρωσεν ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου».

Ἐὰν δὲ ἡ πρώτη ἀλήθεια, ὅτι εἴμεθα ὑπὸ τὴν κατάραν τοῦ νόμου, μᾶς ἀνησύχει, ἡ δευτέρα αὕτη ἀλήθεια μᾶς παρέχει εἰρήνην καὶ χαράν. Τὰ λύτρα ἤδη ἐπληρώθησαν καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἐλεύθεροι.

Δὲν ἐλυτρώθημεν ὅμως ἀπὸ τῆς κατάρας διά τινος ἠθικῆς μεταβολῆς ἐν ἡμῖν, ἀλλὰ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐλύτρωσεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, ὥστε ὁ νόμος δὲν δύναται νὰ μᾶς καταρασθῇ πλέον, ἂν καὶ εἴμεθα παραβάται αὐτοῦ, οὐδὲ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ, διότι ἐν Χριστῷ εἴμεθα ἀπελεύθεροι αὐτοῦ. ***Αὐτὸς ἐγένετο κατάρα ἀντὶ ἡμῶν.*** Ἡ κατάρα τοῦ νόμου, ἥτις ἄλλως θὰ ἔπιπτεν ἐφ' ἡμᾶς, ἔπεσεν ἐπ' Αὐτόν, ὡς ἀντικαταστάτην ἡμῶν. Ὁ Θεὸς ἐπεσκέφθη τὰς ἁμαρτίας ὅλων ἡμῶν ἐπ' Αὐτόν. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ὁ Ἀπόστολος ἐπικυροῖ πάλιν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς, λέγων: «Διότι εἶναι γεγραμμένον, ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου» (Δευτερ. κα΄ 23).

## Αἱ συνέπειαι.

Ἵνα ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ ἔλθῃ ἐπὶ τὰ ἔθνη διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Χριστὸς ἐγένετο κατάρα δι' ἡμᾶς, ἵνα λυτρώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κατάρας τοῦ νόμου καὶ οὕτω διὰ μέσου Αὐτοῦ νὰ εὐλογηθῶμεν. Πάντες ὅσοι εἶναι ἐν τῷ Χριστῷ—τῷ μεγάλῳ σπέρματι τοῦ Ἀβραὰμ—εὐλογοῦνται μετὰ τοῦ πιστοῦ Ἀβραάμ.

Τίς δ' ἦτο ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ; α) ***Δικαίωσις***. «Ἐλογίσθη εἰς αὐτὸν διὰ δικαιοσύνην». Ὁ Θεὸς θεωρεῖ ὡς δικαίους τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸν Ἰησοῦν. Οὐ μόνον τοὺς λυτρώνει ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς δικαιώνει, τοὺς θεωρεῖ δηλ. ὡς τηρήσαντας τὸν νόμον ἀπταίστως.

β) ***Ὑπόσχεσις*** μεγάλης πνευματικῆς εὐλογίας. «Ἐν σοὶ θέλουσιν εὐλογηθῆ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς».

Εἶναι τῷ ὄντι θαυμαστὸν αὐτὸς ὁ Κριτὴς νὰ ὑποστῆ τὴν κατάραν τοῦ ἐνόχου καὶ οὕτω ν' ἀποδείξῃ ὀρθὰς καὶ ἀληθεῖς τὰς ἀρχὰς τῆς Θείας δικαιοσύνης του. Εἶναι ἡ θαυμαστοτάτη ἱστορία ἥτις ἐγράφη ποτέ. Αὐτὸς ὁ Θεὸς νὰ συγκαταβῆ νὰ ὑποφέρῃ ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν Αὐτοῦ καὶ νὰ φέρῃ τὰς ἁμαρτίας ἐκείνων, οἵτινες ἀπεστάτησαν ἀπὸ τῆς Θείας αὐτοῦ ἐξουσίας, ἵνα χωρὶς βλάβης ἢ μώμου τῆς Δικαιοσύνης Του, ὁ Θεὸς δύναται νὰ συγχωρῆ ἁμαρτίας καὶ ἁμαρτωλοὺς καὶ νὰ μένῃ πάντοτε δίκαιος.

## Πρακτικὰ συμπεράσματα.

Ἐκ τῶν λεχθέντων δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν :

1) ***Πόσον μέγα κακὸν εἶναι ἡ ἁμαρτία***, ἥτις ἀναγκάζει καὶ αὐτὸν τὸν Θεὸν νὰ καταρᾶται τὰ ἴδια αὐτοῦ πλάσματα ! Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη καταρᾶται τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ Θεὸς εἶναι πλήρης συμπαθείας καὶ ἐλέους, ἀλλὰ καὶ ὁ τοιοῦτος Θεὸς πρέπει νὰ καταρασθῆ ἐκείνους, οἵτινες ἐνῷ ἐλπίζουν νὰ σωθῶσι διὰ τοῦ νόμου Του, ὅμως τὸν παραβαίνουσι.

2) ***Πόσον ἀπαραίτητος καὶ ἀνεκτίμητος ἦτο ἡ ἐνσάρκωσις*** καὶ τὰ παθήματα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί θὰ ἐγινόμεθα, ἂν ὁ Χριστὸς δὲν κατήρχετο ἐξ οὐρανῶν καὶ δὲν ἐγίνετο ἄνθρωπος καὶ δὲν ἀπέθνησκε δι' ἡμᾶς ; Πόσον δὲ προσβλητικὴ δι' Αὐτὸν καὶ τὴν θυσίαν Του εἶναι ἡ δοξασία ὅτι τὸ ἔργον Του διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξεν ἡμιτελὲς καὶ πρέπει νὰ συμπληρωθῆ διὰ τῶν καλῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου !

3) ***Πόσον θαυμαστὴ*** καὶ πόσον ὑπεραίρουσα πᾶσαν γνῶσιν καὶ ἔννοιαν εἶναι ***ἡ πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ***, καὶ πόσον μεγάλη πρέπει νὰ ἦναι ἡ πρὸς Αὐτὸν εὐγνωμοσύνη, τὸ σέβας, ἡ ὑπακοὴ καὶ ἡ ἀγάπη ἡμῶν !

4) ***Πόσον μέγα τὸ καθῆκον τοῦ δοξάζειν τὸν Κύριον*** διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ταύτην καὶ πόσον πρέπει νὰ ἀγωνιζόμεθα νὰ ἀρέσκωμεν εἰς Αὐτόν, τηροῦντες ἀπαρεγκλίτως τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα !

5) ***Πόσον μεγάλη ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ κηρύξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον***, ἵνα ἡ εὐλογία τοῦ πατρὸς τῶν πιστευόντων Ἀβραὰμ ἐπεκταθῆ ἐπὶ πάντας τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὸν Χριστὸν καὶ τὴν σωτηρίαν του.

Καὶ τώρα, φίλοι καὶ ἀδελφοί μου, ἰδοὺ ἔθεσα ἐνώπιόν σας ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ τὴν μεγάλην καὶ τρομερὰν ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ὅσοι εἶναι ἐξ ἔργων νόμου εἶναι ὑπὸ κατάραν καὶ δὲν δύνανται νὰ εὐλογηθῶσι μετὰ τοῦ πιστοῦ Ἀβραάμ, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ λάβετε αὐτὴν ὑπὸ σπουδαίαν ἔποψιν. Ἔστε εἰλικρινεῖς πρὸς ἑαυτοὺς ὡς πρὸς τὸ σοβαρὸν τοῦτο ζήτημα, καὶ μὴ ἀφήνετε τὸ ψεῦδος νὰ σᾶς ἀπατήσῃ καὶ νὰ σᾶς καταστρέψῃ.

Γνωρίζω ὅτι ἡ ἀλήθεια αὕτη εἶναι πικρά, εἶναι ἐνοχλητική, καὶ ἐξοργίζει

πολλούς. «Τί;» λέγουσιν, «ἡμεῖς ὑπὸ κατάραν;» Ναί, ἀδελφοί μου, σεῖς καὶ πάντες ὅσοι εἶναι ἐξ ἔργων νόμου. Μὴ ὀργίζεσθε ἀκούοντες τοῦτο. Κάλλιον νὰ τὸ ἀκούσητε τώρα, ὅτε δύνασθαι νὰ σωθῆτε ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς, παρὰ νὰ τὸ ἀκούσητε ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτε πᾶσα ἐλπὶς σωτηρίας θὰ ἔχῃ πλέον ἐκλείψει.

Εἴθε δὲ ὁ Κύριος νὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ στραφῆτε πρὸς τὴν μόνην ὁδὸν καὶ τὴν μόνην πύλην, ἥτις φέρει εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἥτις εἶναι ἡ πίστις εἰς τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν πολύτιμον θυσίαν, ἣν Αὐτὸς προσέφερεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπου! Ἀμήν.

(Ἐκ τῶν ἀνεκδότων λόγων τοῦ Μιχ. Καλοποθάκη)

# ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ἔλθετε, ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, ὁποίας καταστροφὰς ἔκαμεν ἐν τῇ γῇ.» (Ψαλμ. μς΄. 8)

Ἐκπληκτικὴ διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἐδαφίου τούτου καὶ τοῦ δευτέρου. Ὅταν μᾶς προτρέπῃ ὁ Ψαλμῳδός: «Ἔλθετε, ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου,» φυσικὰ ἐνθυμούμεθα τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ. «Ὅταν θεωρῶ τοὺς οὐρανούς σου, τὸ ἔργον τῶν δακτύλων σου, τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας, τὰ ὁποῖα σὺ ἐθεμελίωσας...» «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ.» Μεταξὺ τῶν **ἔργων** τοῦ Θεοῦ, πρῶτον ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν μας τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' ἐδῶ ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει **τὰς καταστροφὰς** τοῦ Κυρίου ἐν τῇ γῇ. Πόσην μᾶς προξενεῖ ἀπορίαν ἡ ἰδέα αὕτη! Διότι συνήθως περὶ τῶν καταστροφῶν ἔχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι εἶναι ἔργον μᾶλλον τοῦ Σατανᾶ, καὶ μάλιστα ὁ Παῦλος ὀνομάζει αὐτὸν **ἐξολοθρευτήν.** Ἐδῶ ὅμως βλέπομεν ὅτι ὁ Ψαλμῳδὸς μᾶς προτρέπει νὰ παρατηρήσωμεν καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν καταστρεπτικὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ, ὡσὰν νὰ ἔχωμεν κάτι τι νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα. Συνήθως δὲν εὐχαριστεῖται κανεὶς νὰ σκέπτεται περὶ καταστροφῶν, οὔτε ἀγαπᾷ νὰ θεωρῇ τὰς καταστροφὰς ὡς ἔργον τοῦ Ὑψίστου, ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται περὶ τῆς καταστροφῆς τῶν ἰδικῶν του ἀτομικῶν ἐχθρῶν.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἤμεθα στενοκέφαλοι ὡς πρὸς τοῦτο, οὔτε νὰ κρίνωμεν τὰ πάντα μόνον ἐκ τῆς ἰδικῆς μας ἀνάγκης ἢ πείρας. Διότι ἴσως ἐνίοτε ἡ καταστροφή, ἥτις ἔχει καὶ δι' ἡμᾶς λυπηρὰ ἀποτελέσματα, καὶ μάλιστα ἴσως μᾶς ἐξολοθρεύει, ἠμπορεῖ νὰ ἦναι ἐκ Θεοῦ, καὶ νὰ ἦναι ἀπόδειξις τοῦ μεγαλείου Αὐτοῦ.

Ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου εἶναι γεμάτη ἀπὸ παραδείγματα καταστροφῶν, αἵτινες ἐχρησίμευσαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀγαθῶν σκοπῶν τοῦ Θεοῦ. Ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Νῶε τί ἄλλο ἦτο εἰμὴ ἔργον τοῦ Θεοῦ—καταστροφὴ πρὸς ἐκκαθάρισιν καὶ ἀνα-

νέωσιν τοῦ διεφθαρμένου κόσμου; Τί νομίζετε; Οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἠπόρουν διατὶ μία τοιαύτη καταστροφὴ νὰ ἐπέλθη ἐπ' αὐτούς; 'Αλλ'ἐκεῖνοι ἦσαν τόσον διεφθαρμένοι, ὥστε ἐν τῇ Θείᾳ Προνοίᾳ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τρόπος τοῦ νὰ ἀποκαθαρισθῇ ὁ κόσμος, εἰμὴ μὲ τὸ νὰ καταστραφῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Προσέτι μετ' ὀλίγας ἑκατονταετηρίδας, ὁ Θεὸς πάλιν ἠναγκάσθη νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἁμαρτωλούς, ὅταν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ 'Αβραὰμ ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του τὴν γῆν Χαναάν, ἀλλ' εὗρε τὰς πόλεις Σόδωμα καὶ Γόμορρα τόσον διεφθαρμένας, ὥστε τὰς ἐξωλόθρευσεν ἐξ ὁλοκλήρου μὲ πῦρ καὶ θεῖον. 'Η τιμωρία αὕτη δὲν ἔγεινεν ἆρά γε μὲ σκοπὸν ἐλέους διὰ τὸν κόσμον ἐν συνόλῳ; 'Αλλὰ τί ἐσκέπτετο ὁ Λὼτ ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ὅταν ἔχασε καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ τὸ σπίτι του, καὶ τοὺς γαμβρούς του, καὶ τὴν σύζυγόν του, ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας!

Μετὰ ἄλλας πάλιν ἑκατονταετηρίδας, ἀφοῦ εἶχε στείλει εἰς τὸν ἐκλεκτόν του λαὸν προφήτας πολλοὺς καὶ εἶχε δώσει καὶ τὸν Νόμον καὶ τὰς τελετάς, καὶ πάλιν δὲν εἰσήκουον, ὁ Θεὸς ἔστειλεν ὡς ἄγγελόν του τὸν Ναβουχοδονόσορα καὶ καταστρέψας ναὸν καὶ πόλιν, μετέφερε τοὺς 'Ιουδαίους εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν. 'Η δὲ καταστροφὴ αὕτη δὲν ἦτο πρὸς ἐξολόθρευσιν τοῦ λαοῦ του, ἀλλὰ διὰ νὰ αἰσθανθοῦν αὐτοὶ τὴν ἁμαρτωλότητά των. 'Εκεῖνοι ὅμως δὲν ἠθέλησαν νὰ διδαχθοῦν οὔτε ἐπέστρεψαν πρὸς τὸν Κύριον, εἰμὴ μόνον προσωρινῶς. «Ἔτι λοιπὸν ἔχων ἕνα Υἱὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ὅτι θέλουσιν ἐντραπῆ τὸν Υἱόν μου.» 'Εκεῖνοι ὅμως τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἐθανάτωσαν, ὥστε ἠναγκάσθη ὁ Θεὸς νὰ ἐπιφέρῃ ἀκόμη μίαν φορὰν καταστροφὴν μεγάλην ἐπ' αὐτούς, καὶ ἔστειλε τοὺς Ρωμαίους ὑπὸ τὸν Τίτον καὶ κακὴν κακῶς κατέστρεψε τὴν ἱερὰν πόλιν 'Ιερουσαλὴμ καὶ ὅλους τοὺς 'Ιουδαίους. Ὄχι μόνον οἱ 'Ιουδαῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἔπρεπε νὰ ἐπωφεληθοῦν τοῦ μαθήματος τούτου καὶ νὰ διορθωθοῦν καὶ νὰ μετανοήσουν, καὶ νὰ στραφοῦν πρὸς τὸν Θεόν. 'Αλλὰ δὲν τὸ ἔπραξαν· τοὐναντίον ἀφοῦ ἐν τῇ εὐσπλαγχνίᾳ Του ὁ Θεὸς ἔστειλε πρὸς τοὺς Ρωμαίους τὸν Παῦλον καὶ τὸν Πέτρον καὶ τόσους ἄλλους πνευματικοὺς ὁδηγούς, ἐκεῖνοι τοὺς ἐφόνευσαν καὶ τοὺς ἐκακοποίησαν. Διὰ τοῦτο ἐννέα ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς 'Ιερουσαλὴμ ἐπῆλθε μία φοβερὰ καὶ πρωτοφανὴς καταστροφὴ ἐπὶ τοὺς Ρωμαίους, ὅταν τὸ ἡφαίστιον Βεζούβιος ἐξερράγη, κατὰ τὸ ἔτος 79 μ. Χρ. καὶ ἐξωλόθρευσε τρεῖς κωμοπόλεις, ὅπου ἐσύχναζον τὸ θέρος οἱ πλούσιοι καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῆς Ρώμης,—τὴν Πομπηΐαν, τὸ 'Ερκουλάνειον καὶ τὰς Σταβίας. Καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας τὰ ἐρείπια τῶν πόλεων τούτων μένουν, ὡς μάρτυρες τῶν καταστροφῶν, τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ Κύριος ἐν τῇ γῇ.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἀναφέρωμεν ὅλας τὰς μετέπειτα καταστροφάς, μέχρι τῆς ἰδικῆς μας ἐποχῆς. Ποσάκις ὁ πολυεύσπλαγχνος Πατὴρ ἠθέλησε νὰ διδάξῃ τὰ τέκνα Του τὸ μάθημα τῆς δυνάμεώς Του καὶ τῶν φρικτῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἁμαρτίας, καθὼς καὶ τὸ μάθημα τῆς ματαιότητος τῶν ὑλικῶν πραγμάτων! Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀνεγνώσαμεν περὶ νέων καὶ φοβερῶν σεισμῶν εἰς τὴν 'Ιαπωνίαν,

ὅπου καὶ πάλιν, καθὼς πέρυσιν, ἐξωλοθρεύθησαν χιλιάδες κατοικίαι καὶ ἐφονεύθησαν διὰ μιᾶς χιλιάδες ἄνθρωποι. «Ἔλθετε, ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, ὁποίας καταστροφὰς ἔκαμεν ἐν τῇ γῇ!»

Δὲν ἐμποροῦμεν νὰ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει σκοπὸν ἀγάπης καὶ σκοπὸν ἐποικοδομητικόν, εἰς τὰ ἐκπληκτικά Του ταῦτα ἔργῳ. Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ Κύριος τῆς δόξης δὲν θέλει ἁπλῶς νὰ τιμωρήσῃ καὶ νὰ ἐξοντώσῃ τὰ πλάσματά Του. Εἶναι δὲ καθῆκον ἡμῶν τῶν τέκνων Του, νὰ ζητήσωμεν καὶ νὰ εὕρωμεν, εἰ δυνατόν, τὸν σκοπὸν τοῦτον, ὅσον τουλάχιστον ἀφορᾷ εἰς ἡμᾶς. Ἐγὼ θέλω σήμερον νὰ σημειώσω ἕναν σκοπόν, τὸν ὁποῖον ὁ Ψαλμῳδὸς μᾶς δεικνύει εἰς τὸν ἀνωτέρω ψαλμόν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων σκοπῶν τοῦ Θεοῦ, ἀξίζει τουλάχιστον νὰ σκεφθῶμεν περὶ τούτου. «Ἔλθετε,—λέγει,—ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου· ὁποίας ὁποίας καταστροφὰς ἔκαμεν ἐν τῇ γῇ· καταπαύει τοὺς πολέμους ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς· συντρίβει τόξον καὶ κατακόπτει λόγχην· καίει ἁμάξας ἐν πυρί.»

Οὗτος, λοιπόν, εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ Κυρίου, ὅταν φέρῃ καταστροφὰς ἐν τῇ γῇ.—νὰ καταπαύσῃ τοὺς πολέμους. Ὁ Θεὸς εἶναι Θεὸς εἰρήνης, καὶ δὲν ἀγαπᾷ τὸν πόλεμον. Ὁ ἀνόητος ὅμως ἄνθρωπος τέρπεται εἰς τοὺς πολέμους, καὶ εἶναι τόσον πείσμων, ὥστε ὁ Θεὸς ἀναγκάζεται νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, συντρίβων τὸ τόξον, κατακόπτων τὴν λόγχην. καὶ καίων τὰς πολεμικὰς ἁμάξας ἐν πυρί. Πηγαίνετε σήμερον εἰς τὴν βόρειον Γαλλίαν καὶ εἰς τὸ Βέλγιον, καὶ παρατηρήσατε τὴν καταστροφὴν τῶν ὡραίων ἐκείνων πεδιάδων καὶ τόσων πόλεων καὶ χωρίων. Δὲν εἶναι αὕτη καθ' ἑαυτὴν μία ἰσχυρὰ ἀποτροπὴ ἀπὸ τὸν πόλεμον; Σκεφθῆτε πόσαι μυριάδες ἄνθρωποι σήμερον εἶναι ἀνάπηροι πολέμου — χωλοί, τυφλοί, καὶ μὲ κατεστραμμένην ὑγείαν, ἕνεκα τοῦ φοβεροῦ τετραετοῦς παγκοσμίου πολέμου! Σκεφθῆτε τὰ κολοσσιαῖα χρέη πάντων τῶν ἐθνῶν, ἕνεκα τῆς ἀδικαιολογήτου σπατάλης τοῦ πολέμου! Οὔτε εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγωμεν μακράν. Δὲν βλέπομεν καὶ ἐδῶ πανταχοῦ τὴν φοβερὰν καταστροφὴν τοῦ πολέμου; Πῶς ἐξηντλήθησαν αἱ δυνάμεις, ὄχι μόνον τῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ πάσης τάξεως ἀνθρώπων, ὥστε σήμερον μόνον οἱ παράφρονες ἐπιθυμοῦν ἢ σχεδιάζουν νέον πόλεμον. Ὁ ἔχων τὴν εὐκαιρίαν νὰ ταξειδεύσῃ εἰς τὴν Ἀνατολήν, εὑρίσκει ἀπὸ τὴν μίαν ἕως τὴν ἄλλην ἄκραν αὐτῆς ἐρείπια καὶ ἐρήμωσιν, ἀσθένειαν καὶ ἀδυναμίαν, ἔλλειψιν ἀνδρῶν καὶ ἀμηχανίαν ἕνεκεν ἐλλείψεως χρημάτων. Συναισθάνεταί τις ὅτι ἀληθῶς ὁ Κύριος «συνέτριψε τόξον, κατέκοψε λόγχην, καὶ ἔκαυσεν ἁμάξας ἐν πυρί.»

Δὲν εἶναι ἡ μεγαλητέρα ἀνοησία τοῦ ἀνθρώπου, τὸ νὰ σχεδιάζῃ νέους πολέμους πρὸς ἐκδίκησιν ἢ πρὸς ἀποκατάστασιν δικαιωμάτων, ἐνῷ ὅστις καὶ ἂν νικήσῃ, ὁ πόλεμος καταστρέφει καὶ τὸν νικητὴν καὶ τὸν νικημένον, ὄχι μόνον ὑλικῶς ἀλλὰ καὶ ἠθικῶς; Ὁ Θεὸς εἶναι πρόθυμος νὰ καταπαύσῃ τοὺς πολέμους.

Αὐτὸς εἶναι Θεὸς εἰρήνης, καὶ ὁ πόλεμος εἶναι ἐπανάστασις κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ δευτέρα ἐντολή, ἥτις εἶναι ὁμοία μὲ τὴν πρώτην, λέγει· «Θέλεις ἀγαπᾷ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν». Ἐφ' ὅσον τὸ πνεῦμα τῆς ἔχθρας καὶ τοῦ μίσους ἰσχύει

μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, ὥστε τὰ ἔθνη νὰ μὴ ἀγαποῦν τὸν πλησίον των ὡς τὸν ἑαυτόν των, ἐπὶ τόσον θὰ ἤμεθα ἀπειθεῖς εἰς τὴν μεγάλην ταύτην τοῦ Χριστοῦ ἐντολήν. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡμεῖς εἴμεθα ἔνοχοι τῆς ἔχθρας καὶ τοῦ μίσους καὶ τοῦ φιλοπολέμου πνεύματος, ἐπὶ τόσον θα ἤμεθα ὑπεύθυνοι διὰ τὸν κίνδυνον ἄλλης μεγαλητέρας καταστροφῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ Θεὸς θὰ τιμωρήσῃ τὸν ἄνθρωπον μὲ καταστροφὰς ἀλλεπαλλήλους, ἕως οὗ καταπαύσῃ τοὺς πολέμους μέχρι περάτων τῆς γῆς.

Λοιπόν, ἂς ἤμεθα συνεργάται τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν εἰρηνικὸν τοῦτον σκοπόν, καὶ ἂς ἀντικαταστήσωμεν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, τὸ πνεῦμα τῆς ἔχθρας μὲ τὸ τῆς ἀγάπης, μεταξὺ ἀτόμων, μεταξὺ κοινωνιῶν καὶ μεταξὺ ἐθνῶν.

***Κάρολος Τ. Ρίγγς.***

# Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

**Ὑπὸ Φιλίππου Μαύρου (Philip Mauro).**

**(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)**

**(συνέχεια καὶ τέλος)**

## ΚΒ'.

### *Ἡ πλάνη τῶν ὀπαδῶν τῆς ἐξελίξεως.*

Εἶναι ἄξιον σημειώσεως πῶς ὁ κ. Σπένσερ συγχέει τὰ πράγματα καὶ συσχετίζει ἅπερ λαμβάνει παραδείγματα ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πρὸς τὰ λαμβανόμενα ἐξ ἄλλων σφαιρῶν. Ὅταν λαλῇ περὶ ἐξελίξεως ἐν τῇ ***ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ*** εἴτε ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν ἐθνῶν εἴτε ἐν τῇ ἀναπτύξει τῆς βιομηχανίας, τῶν τεχνῶν, τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς, τῶν ἐκκλησιαστικῶν συστημάτων, ἀντλεῖ τὰ ἐπιχειρήματα αὐτοῦ εἴτε ἐκ τῆς ἱστορίας εἴτε ἐκ τῆς καθημερινῆς παρατηρήσεως. Ἀφ' οὗ στηρίξῃ τοὺς ἰσχυρισμούς του διὰ καταλλήλων καὶ ἀφθόνων παραδειγμάτων ἐκ τῶν πηγῶν τούτων, ὁ ἀνύποπτος ἀναγνώστης δὲν παρατηρεῖ ὅτι, ὅταν ὁ φιλόσοφος οὗτος ὑπερβῇ τὴν σφαῖραν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, δὲν ἔχει ***οὐδὲ ἓν βέβαιον παράδειγμα*** νὰ παρουσιάσῃ, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶναι ἢ εἰκασίαι ἢ ὑποθέσεις. Παραδείγματος χάριν, λέγει περὶ τοῦ ἀστρικοῦ συστήματος ὅτι ἐξειλίχθη ἀπὸ νεφελώδους καταστάσεως εἰς τὴν παροῦσαν αὐτοῦ κατάστασιν. Περὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς γῆς ἀπὸ μάζης τετηκυίας εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῆς κατάστασιν· περὶ τῆς ἐξελίξεως ζώντων ὀργανισμῶν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ πρωτοπλάσματος εἰς τὴν παροῦσαν ποικίλην πληθὺν ὀργανισμῶν, συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν πᾶσι τούτοις οὐδὲ ἓν γεγονὸς ὑπάρχει, οὐδὲ σπινθὴρ ἀποδείξεως ἵνα δικαιολογηθῶσιν αἱ προβαλλόμεναι αὗται ὑποθέσεις. Ἐξ ἐναντίας, καὶ ὡς ἀπεδείχθη ἐν τοῖς ἡγουμένοις, πᾶσαι αὗται αἱ εἰκασίαι στεροῦνται βάσεως, αἱ δὲ περὶ τοῦ ἐναντίου μαρτυρίαι ποιοῦσιν αὐτὰς ὅλως ἀπαραδέκτους.

Ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ χαρακτὴρ τῶν παραδειγμάτων, τὰ ὁποῖα προσάγει ὁ κ. Σπένσερ, εὐθὺς μεταβάλλεται ἀπὸ τῆς θεωρίας καὶ φαντασίας εἰς τὸ ἀναντίρρητον γεγονός, ὅπερ ἀποδεικνύει τὸν ἡμέτερον ἰσχυρισμὸν ἀληθῆ, ὅτι μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς πρὸ ἑξακισχιλίων περίπου ἐτῶν (καὶ δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως οὐδεμία ἀπόδειξις περὶ προγενεστέρας χρονολογίας), ἡ ἐξέλιξις οὐδὲν μέρος εἶχεν εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς γῆς ἢ τῶν ἐπ' αὐτῆς πλασμάτων, οὐδὲ μετὰ ταῦτα εἶχε μέρος τι εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς γῆς ἢ τῶν κατοίκων της· ἀλλ' ὅτι ἐξ ἄλλου εἰς πᾶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἐπεχείρησε νὰ πράξῃ ἢ κατορθώσῃ αὐτοβούλως ἢ κατὰ τὸ θέλημα ἑτέρου, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐξέλιξις ὑπῆρξεν ἡ διαρκὴς καὶ παγκόσμιος μέθοδος ἐνεργείας. Ἡ ἐξέλιξις εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ τάξις τοῦ παρόντος κόσμου, ἐν ᾧ εὕρηται τὸ ἠθικὸν κακὸν (διότι τὸ ἠθικὸν κακόν, ὡς καὶ ἡ ἐξέλιξις, δὲν εὑρίσκεται ἔξω τοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων), καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ αὐτὴν ὁ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος εἰμὴ διὰ τοῦ θανάτου. Διὰ τοῦτο ὁ Χριστὸς «ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ παρόντος πονηροῦ αἰῶνος (κόσμου) κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν» (Γαλ. α' 4).

## ΚΓ'.

### *Ἐκφυλισμός.*

Κοινὴ ἰδιότης πάντων τῶν προϊόντων τῆς ἐξελίξεως, ἥτις διακρίνει αὐτὰ ἀπὸ πάντων τῶν προϊόντων τῆς δημιουργίας, εἶναι τὸ **ἄστατον**, ἤτοι ἡ ἔλλειψις σταθερότητος τῶν πρώτων καὶ ἡ τάσις αὐτῶν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν κατάστασιν, δηλαδὴ εἰς τὴν κατάστασιν ἐν ᾗ **ἐδημιουργήθησαν**. Ἡ ἀδυσώπητος αὕτη τάσις πρὸς πορείαν ὀπισθοδρομικὴν ὑπῆρξε πληγὴ διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἐξελίξεως. Ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ λάβωσιν ὑπὸ σημείωσιν γεγονὸς τόσον φανερὸν καὶ τόσον παγκόσμιον, καὶ νὰ εὕρωσι θέσιν ἐν τῷ οἰκοδομήματι τῆς ἐξελίξεως διὰ «διάλυσιν» καὶ «ἀναστροφὴν πρὸς τὸν πρῶτον τύπον» καὶ ἀφ' οὗ εὗρον ἠχηρὰ ὀνόματα διὰ τὰ φαινόμενα ταῦτα, οἱ φιλόσοφοί μας ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ μείνωσι μὲ ταῦτα εὐχαριστημένοι.

Ἀλλὰ παρουσίασέ ποτε ὀπαδός τις τῆς ἐξελίξεως ἔστω καὶ ἓν παράδειγμα «ἐπιστροφῆς εἰς τὸν πρῶτον τύπον» ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς **δημιουργίας**; ἰδοὺ ὅτι ἔχομεν πάλιν ἀξιοσημείωτον ἐπιβεβαίωσιν τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων. Εἰς πάντας τοὺς τύπους, ὡς ἐδημιούργησεν αὐτοὺς ὁ Θεός, δὲν ὑπάρχει οὔτε ἐξέλιξις οὔτε ἀναστροφή. Οἱ τύποι οὔτε προχωροῦσιν οὔτε ὀπισθοχωροῦσιν. Ἀναστροφὴ πρὸς τὸν πρῶτον τύπον παρατηρεῖται μόνον ἐκεῖ ὅπου ἐνηργήθη ἐξέλιξις, καὶ φθάνει μόνον μέχρι τοῦ σημείου ὅπου ἐξαλείφει τὴν ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου ἐπέμβασιν εἰς τὸ ὑλικὸν ὅπερ παρέσχεν ὁ Θεός. Ἀφ' οὗ φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἡ ἀναστροφή, σταματᾷ ἀκριβῶς ἐκεῖ. Ἑνὶ λόγῳ ἡ ἀναστροφή, μένουσα ἀνεπηρέαστος, ἀνατρέπει καὶ ἀναιρεῖ ἁπλῶς ὅτι ἔχει ἐνεργήσει ἡ ἐξέλιξις.

Εἶναι τοῦτο ὡς ἐὰν ἕκαστος τύπος τηρεῖται ἐν τῇ θέσει του διά τινος ἐλαστι-

κοῦ σχοινίου. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ σύρῃ αὐτὸ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, παράγων οὕτω «ποικιλίας» φυτῶν καὶ ζώων. ἀλλ' οὐδέποτε δύναται νὰ τὸ σύρῃ τόσον μακρὰν. ὥστε νὰ ὑπερβῇ τὴν γραμμὴν ἥτις χωρίζει τὰ εἴδη. «Κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ» εἶναι ὁ ἄκαμπτος νόμος τῆς ἀναπαραγωγῆς. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος χαλαρώσῃ τὴν πίεσίν του ἐπὶ τοῦ τύπου, τὸ ἐλαστικὸν ἐκεῖνο σχοινίον ταχέως σύρει αὐτὸν ὀπίσω εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως ἐξαλείφεται. Τοῦτο εἶναι ἡ «ἀναστροφὴ εἰς τὸν πρῶτον τύπον».

Ὅθεν πᾶσα θεωρία παριστάνουσα τὴν ἀναστροφὴν τοῦ κόσμου εἰς τὴν ὑποτιθεμένην ἀεριώδη αὐτοῦ κατάστασιν, ἵνα ἄρξηται ἐξελισσόμενος πάλιν ἐκ νέου, εἶναι ἐξωφρενικώτατον εἶδος ἀβασίμου φλυαρίας. Εἰς τοιαύτας ἀνοησίας ἄνθρωποι—καὶ σοφώτατοι μεταξὺ αὐτῶν—ἐκθέτουσιν ἑαυτούς, ὅταν ἀπορρίπτωσι τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἁπλῆν, ἀρκοῦσαν καὶ ἱκανοποιοῦσαν ἀφήγησιν τῆς δημιουργίας καὶ τῆς εἰσόδου τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ καὶ τοῦ θανάτου εἰς ἔδαφος, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς παρεσκεύασε διὰ τὴν δόξαν Αὐτοῦ καὶ την εὐδαιμονίαν τῶν κτισμάτων Του. Εἶναι φρικτὸν νὰ μὴ δέχηταί τις τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας. Πάντες ὅσοι οὕτως ἐξαπατῶνται καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν ἀλήθειαν, ἵνα ἀκολουθήσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ματαίαν φαντασίαν εἰς σφαίρας, ὅπου ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ εἰσδύσῃ, παραδίδονται εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς πλάνης, ***ὥστε νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸ ψεῦδος***, «διότι δὲν ἐδέχθησαν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας διὰ νὰ σωθῶσι» (Θεσσ. Β' β' 10, 11).

Ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐξέλιξις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐν τῇ πεπτωκυίᾳ καταστάσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι ἡ ἐξέλιξις εἶναι μέθοδος τῆς προόδου, τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος υἱοθέτησε μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπομάκρυνσίν του, βλέπομεν εὐθὺς ὁποία ὕβρις ἐκτοξεύεται κατὰ τοῦ Δημιουργοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου «ἐκτίσθησαν τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα» (Κολ. α' 16),ὁπόταν ἀποδίδοται εἰς Αὐτὸν ἡ μέθοδος τοῦ ἐχθροῦ Του. Ἀλλὰ τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ τρόπος τοῦ ἀνθρώπου ἐξ ἀρχῆς. Ὁ Θεὸς ἔθηκεν αὐτὸν ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἤτοι κήπῳ, ἵνα ἐργάζηται καὶ φυλάττῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ ἐπὶ πάντων τῶν λοιπῶν κτισμάτων· ἀλλὰ προετίμησε τὸ σχέδιον, ὅπερ τῷ παρουσίασεν ὁ Σατανᾶς, κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἐγίνετο ὡς θεὸς διὰ τῆς προσκτήσεως γνώσεως. Ὁ Θεὸς προσέφερε πάλιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς, ἀλλ' αὐτοὶ προέκριναν ἀντ' αὐτοῦ ἄνδρα φονέα. Αὕτη ἦτο ἡ σημασία τῆς ὑπὸ τοῦ Πιλάτου γενομένης προσφορᾶς πρὸς τὸν λαὸν νὰ ἐκλέξωσι τίνα τῶν δύο ἤθελον καὶ ὡς βραδύτερον ὁ ἀπόστολος Πέτρος διεκήρυξε (Πραξ. γ' 14): «Σεῖς ὅμως τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήθητε, καὶ ἐζητήσατε ***ἄνδρα φονέα*** νὰ χαρισθῇ εἰς ἐσᾶς». Προέκριναν τὸν Διάβολον, καὶ οὗτος «ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος» (Ἰω. η' 44). Ὁ Θεὸς ἔπεμψεν εἰς τὸν κόσμον τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ οἱ ἄνθρωποι προέκριναν τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους. «Καὶ αὕτη εἶναι ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἠγάπησαν τὸ σκότος μᾶλλον παρὰ τὸ

φῶς, διότι ἦσαν πονηρὰ τὰ ἔργα αὐτῶν» (Ἰω. γ΄ 19). Ὁ Θεὸς ἔπεμψε τὴν **ἀλήθειαν** ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ (Ἰω. α΄ 17, ιδ΄ 6, ιη΄ 37)· ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι προέκριναν τὸν Διάβολον, ὅστις «δὲν μένει ἐν τῇ ἀληθείᾳ, διότι ἀλήθεια δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ· ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· διότι εἶναι ψεύστης καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ» (τοῦ ψεύδους) (Ἰω.η΄ 44).

Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον ὅτι, ἀφοῦ ἡ ἐπιδίωξις αὕτη τὴς Γνώσεως ἔφθασεν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἀνοησίας καὶ τῆς παραφροσύνης, τὰ ἔργα καὶ οἱ τρόποι τοῦ Διαβόλου ἀπεδόθησαν εἰς Ἐκεῖνον, ὅστις ἐφανερώθη ἀκριβῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστρέψῃ αὐτά. «Διὰ τοῦτο ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ καταστρέψῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου» (Ἰω. Α΄ γ΄ 8).

## ΚΔ΄.

### *Συμπέρασμα.*

Εὑρίσκομεν λοιπὸν τοῦτο, ὅτι μεταβολαὶ τοιαῦται, ὁποίας οἱ φιλόσοφοι ἀποκαλοῦσιν ***ἐξέλιξιν***, εἶναι ἀείποτε συμπτώματα ***πάσης*** ἀνθρωπίνης προσπαθείας, καὶ ὅτι ἐξ ἄλλου ἐξελίξεως μεταβολαὶ οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ τοῦ γνωστοῦ σύμπαντος ἀπαντῶσι. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον τόσον ἰδιαζόντως χαρακτηρίζει τὰ ἀνθρώπινα πράγματα καὶ τόσον σαφῶς διακρίνει αὐτὰ ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ σύμπαντος, ὅσον τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκεῖνα ὑπόκεινται ἀδιακόπως εἰς μεταβολὰς ἐξελίξεως, ἀπὸ τῆς ὁποίας πάντα τὰ λοιπὰ μέρη τῆς κτίσεως ἐξαιροῦνται.

Τοῦτο εἶναι γεγονὸς ἀκαταμετρήτου ἀληθῶς σημασίας· καὶ ποία ἐξήγησις δύναται νὰ δοθῇ τοσοῦτον ἐκτάκτου καὶ τοσοῦτον βαθείας διαφθορᾶς ; Ποία ἀποχρῶσα ἐξήγησις δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ἐὰν ἀπορρίψωμεν ἐκείνην ἣν παρέχει ἡ Γραφὴ —ὅτι δηλαδὴ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν προπατόρων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δὲν διεξάγονται κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν μέθοδον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν μέθοδον ἑνὸς ἄλλου ; Μεταβολαὶ ἐξελίξεως ἤρχισαν μὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, καὶ χαρακτηρίζουσιν ἔκτοτε πᾶν ὅ,τι ἔχει πράξει ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τῆς ἀπομακρύνσεως. Θὰ παύσωσιν, ὅταν τὸ ἀνθρώπινον πείραμα τῆς ἰδίας ἀναπτύξεως καὶ τοῦ ἰδίου θελήματος φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα, πρὸς ὃ μετὰ σπουδῆς φέρεται, καὶ ὅταν τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα γίνηται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ἐν τῷ οὐρανῷ.

Ἤδη ζητοῦμεν ἀπόκρισιν εἰς τὸ ἐρώτημα ἡμῶν :

Εἶναι ἡ ἀφήγησις, ἣν ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ τρίτῳ κεφαλαίῳ τῆς Γενέσεως ἀληθής ; Ἐὰν ἐπρόκειτο ἁπλῶς νὰ εὑρεθῇ θεωρία τις δυναμένη ἐπί τινα καιρὸν νὰ σταθῇ ἐντὸς τῆς κόγχης, ἐξ ἧς ἡ Δαρβίνειος θεωρία ἐξετοπίσθη, ἡ ἐρώτησις θὰ ἦτο περιττὸν νὰ γίνῃ. Ἀλλ' οὔτε ἔχει πολλὴν σημασίαν ἂν «ἡ σκέψις καὶ ἡ παιδεία τοῦ αἰῶνος» υἱοθετήσῃ «θεϊστικὴν ἐξήγησιν» τοῦ σύμπαντος. Ὁ γράφων δὲν ἤθελε δώσει τὴν ἐλαχίστην προσοχήν, προκειμένου νὰ ὑποστηρίξῃ μίαν τινὰ

θεωρίαν ἢ νὰ προσβάλῃ ἑτέραν. Αἱ σελίδες αὗται δὲν ἐγράφησαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου ἀποδεκτὴ μία θεωρία, ἥτις νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀναπαυτήριον τῶν διαιτητικῶν αὐτοῦ ἐρευνῶν· ἀλλὰ «ταῦτα ἐγράφησαν διὰ νὰ πιστεύσητε ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύοντες νὰ ἔχητε ΖΩΗΝ ΕΝ ΤΩ ΟΝΟΜΑΤΙ ΑΥΤΟΥ».

*Ξ. Π. Μόσχου*

(Τ Ε Λ Ο Σ)

# ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ

ὑπὸ ΡΙΧΑΡΔΟΥ ΤΡΕΝΤΣ (**Richard Trench**)

(Κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

## Γ'.

## Ἡ πρώτη θαυματουργικὴ ἄγρα ἰχθύων.

(Λουκ. ε'. 1—11)

Ἐν παντὶ αἰῶνι ὑπῆρξαν ἑρμηνευταί, οἵτινες ἐνόμισαν ὅτι ἔπρεπε νὰ διακρίνουν τὸ θαῦμα τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἐν Ματθαίῳ δ'. 18 καὶ Μάρκῳ α'. 16—20 μνημονευομένου. Ὁ Αὐγουστῖνος λ. χ. εὑρίσκει τόσον μεγάλας τὰς μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀφηγήσεων διαφοράς, ὥστε ἀναγκάζεται νὰ ὑποθέσῃ ὅτι προηγήθη τὸ περιστατικόν, ὡς τὸ ἀφηγεῖται ὁ Λουκᾶς, ὅτι ὁ Κύριος προλέγει εἰς τὸν Πέτρον, ὅτι θὰ τὸν καταστήσῃ ἁλιέα ἀνθρώπων, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸν καλέσῃ τότε νὰ ἀφήσῃ τὸ ἔργον του. Εἰς ἄλλην δὲ περίστασιν (τὴν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Μάρκου) ὅτι ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἀκούσαντες τὴν προσταγὴν τοῦ Κυρίου: «Ἀκολούθει μοι», ἀφῆκαν τὰ δίκτυά των καὶ προσεκολλήθησαν ἅπαξ διὰ παντὸς εἰς τὸν ἐπουράνιόν των Κύριον.

Ὅτι ὑπάρχουν πράγματι δυσκολίαι τινὲς εἰς τὴν ἐναρμόνισιν τῶν δύο τούτων ἀφηγήσεων, εἶναι φανερόν· δὲν εἶναι ὅμως αὗται τόσον μεγάλαι, ὥστε νὰ δικαιολογοῦν τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι συνέβη δὶς καὶ τρὶς τὸ αὐτὸ περιστατικὸν μὲ παραλλαγάς τινας. Ἡ τοιαύτη λύσις παρουσιάζει μεγαλειτέρας δυσκολίας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ζητεῖ τις νὰ ἀποφύγῃ. Τοὐναντίον, εἶναι γνωστὸν ὅτι, ὅταν δύο ἢ τρία πρόσωπα διηγοῦνται ἓν καὶ τὸ αὐτὸ περιστατικόν, τὸ παρουσιάζουν ἄλλος μὲν ὑπὸ ταύτην, ἄλλος δὲ ὑπὸ ἐκείνην τὴν ἔποψιν.

Οὐδείς, ὅστις ἀντιλαμβάνεται τὰς διαφόρους (ἀληθεῖς ἐν τούτοις) ἀπόψεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμβὰν εἰς τὴν ἀντίληψιν διαφόρων

μαρτύρων, καὶ ἀναγνωρίζει πόσον ὀλίγα σημεῖα ἑνὸς περιπλόκου γεγονότος ἢ συμβάντος δύναται νὰ ἀναπαραστήσῃ μία ἀφήγησις τούτου καὶ μάλιστα ἂν ἦναι ἡ ἀφήγησις γραπτὴ καὶ ἑπομένως περιωρισμένη, θὰ ἀπορήσῃ ὅτι δύο ἢ τρεῖς ἄνθρωποι, διηγούμενοι ἓν ἐπεισόδιον, παρουσίασαν ἄλλος μὲν ταύτην, ἄλλος δὲ ἐκείνην τὴν λεπτομέρειαν τοῦ ἐπεισοδίου.

Μᾶλλον δὲ ὁ τοιοῦτος θὰ ἦναι εὐγνώμων, διότι ἡ Θεία Πρόνοια ἐπέτρεψεν, ὥστε νὰ διασωθῶσιν ἐκ τῆς ζωῆς καὶ τῶν πράξεων τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπεκόμισεν ἕκαστος αὐτόπτης μάρτυς, βαθέως ἐρριζωμένα εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ.

Εἰς ἔργον πραγματευόμενον ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου θέσιν ἔχει μόνον ἡ ἀφήγησις τοῦ Λουκᾶ περὶ τοῦ προκειμένου θαύματος, διότι μόνον εἰς ταύτην παρουσιάζεται τὸ ***θαῦμα***. Ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Μάρκος μνημονεύουν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ θαύματος (τὴν ὁριστικὴν κλῆσιν τῶν τεσσάρων ἀποστόλων) συμπληροῦντες τὴν ἀφήγησιν τοῦ Λουκᾶ καὶ παρέχοντες τὴν ἐξήγησιν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς μελλοντικοὺς προεστῶτας τῆς βασιλείας Του: «Θέλω σᾶς καταστήσει ἁλιεῖς ἀνθρώπων», οἵτινες λόγοι ἥρμοζον εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους εὗρε ρίπτοντας τὰ δίκτυά των εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐὰν ὅμως παραβάλωμεν τὴν ἀφήγησιν τοῦ Λουκᾶ πρὸς τὴν τοῦ Ἰωάννου α΄. 40—42), κλίνομεν εἰς τὸ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων ἀποστόλων, ὁ Ἀνδρέας καὶ ὁ Πέτρος, ἴσως δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωάννης (ἐδάφ. 35) εἶχον ἤδη κληθῆ. Καὶ ἀναμφιβόλως ἤδη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου εἶχον ἔλθει εἰς προσωπικὴν ἐπαφὴν μὲ τὸν μέλλοντα Διδάσκαλόν των, ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως εἶχον ἐπανέλθει εἰς τὸ βιοποριστικόν των ἐπάγγελμα εἰς τὴν λίμνην Γεννησαρὲτ καὶ μόνον ἀργότερον, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ προκειμένου θαύματος, τὸ ὁποῖον συνεκλόνισε μέχρι βάθρων τὰς καρδίας αὐτῶν (ἐδ. 8), ἀποκαλύπτον εἰς αὐτοὺς νέας ὄψεις τῆς δόξης τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ, παρέδωκαν ἑαυτοὺς ἀνεπιφυλάκτως πλέον εἰς Αὐτόν.

Οὕτως ἑρμηνευόμενον, ὁλόκληρον τὸ ἐπεισόδιον ἐμφαίνει τὴν οἰκειότητα ἐκείνην, ἥτις χαρακτηρίζει τὰς σχέσεις ἀνθρώπων, οἵτινες δὲν συναντῶνται διὰ πρώτην φοράν. Ὁ Πέτρος προσφωνεῖ τὸν Κύριον «Διδασκάλον», καὶ σπεύδει νὰ δηλώσῃ τὴν προθυμίαν του, ὅπως συμμορφωθῇ πρὸς τὴν διαταγήν Του: «Ἐπὶ τῷ λόγῳ Σου, θέλω ρίψει τὸ δίκτυον». Τὸ ὅτι ***δὶς*** ἐκάλεσε τὸν Πέτρον ὁ Κύριος, δὲν ἔχει τι τὸ παράδοξον· ὁ θεῖος Διδάσκαλος, ρίψας πρῶτον τὸν σπόρον τοῦ λόγου εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἀνέμεινε τὴν ἐξέλιξιν τῆς πνευματικῆς αὐξήσεως, ὅπως ὁ γεωργὸς ἀναμένει τὴν τῆς φυσικῆς. Ὅτε δὲ πάλιν διῆλθεν ἐκεῖθεν, εὗρε τὸν σπόρον ἐρριζωμένον καὶ ἀνεπτυγμένον καὶ ἕτοιμον νὰ φέρῃ τοὺς καρποὺς τῆς πίστεως εἰς τὴν ζωήν. Τὸ ἔργον τῆς χάριτος δὲν ἀκολουθεῖ πάντοτε τὴν αὐτὴν πορείαν εἰς ὅλας τὰς καρδίας. Συμβαίνει μὲ αὐτὸ ὅ,τι βλέπομεν εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀγαλματοποιοῦ. Ἄλλα μὲν ἀγάλματα διαπλάττονται ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον ὑπὸ τὴν σμίλην τοῦ γλύπτου, ἄλλα δὲ ἐκ μετάλλου χύνονται διὰ μιᾶς εἰς τὴν χοάνην

(καλοῦπι) καὶ ἐξέρχονται τέλεια. Ὁμοίως καὶ ἡ οὐρανία κλῆσις εἰς ἄλλας μὲν ψυχὰς ἐνεργεῖ βαθμιαίως, εἰς ἄλλας δὲ κεραυνοβόλως, ὡς συνέβη μὲ τὸν Παῦλον.

Ἂς ἀκολουθήσωμεν ἤδη ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἀφήγησιν τοῦ Λουκᾶ, ἐν κεφαλαίῳ ε'. 1—5.

***«Ἐνῷ δὲ ὁ ὄχλος συνέθλιβεν αὐτὸν διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, Αὐτὸς ἵστατο πλησίον τῆς λίμνης Γεννησαρέτ.***

***Καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἱστάμενα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἐξέπλυνον τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, τὸ ὁποῖον ἦτο τοῦ Σίμωνος παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὸ ὀλίγον ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ καθίσας ἐδίδασκε τοὺς ὄχλους ἐκ τοῦ πλοίου.***

***Καθὼς δὲ ἔπαυσε λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα,*** «Ἐπανάγαγε τὸ πλοῖον εἰς τὰ βαθέα, καὶ ῥίψατε τὰ δίκτυα ὑμῶν διὰ νὰ ὀψαρεύσητε». ***Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπε πρὸς αὐτόν,*** «Διδάσκαλε, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες δὲν ἐπιάσαμεν οὐδέν· ἀλλ' ὅμως ἐπὶ τῷ λόγῳ σου θέλω ῥίψει τὸ δίκτυον».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Πέτρου δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἐμφαίνοντες ἁπλῆν συμμόρφωσιν πρὸς τὴν διαταγὴν τοῦ Κυρίου ἄνευ ἐλπίδος τινὸς ἐπιτυχίας, ἢ μόνον ὅπως πείσωσι Αὐτὸν περὶ τοῦ ἀνωφελοῦς τῆς προσπαθείας. Μᾶλλον ἐμφαίνουσι τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη τοῦ Κυρίου θέλει ἐπιφέρει τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ προηγούμενοι κόποι αὐτῶν τῶν ἰδίων ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσουν.

***«Καὶ ἀφοῦ ἔκαμον τοῦτο, συνέκλεισαν πλῆθος πολὺ ἰχθύων καὶ διεσχίζετο τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ ἔκαμαν νεῦμα εἰς τοὺς συντρόφους, τοὺς ἐν τῷ ἄλλῳ πλοίῳ, διὰ νὰ ἔλθωσι νὰ βοηθήσωσιν αὐτούς, καὶ ἦλθον καὶ ἐγέμισαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε ἐβυθίζοντο».***

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ θαῦμα τοῦτο ὑποθέτοντες ἁπλῶς ὅτι ὁ Χριστὸς ἐν τῇ παγγνωσίᾳ Του ἤξευρεν ὅτι εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὑπῆρχε πλῆθος ἰχθύων. Ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸ ὡς ἔκδήλωσιν τῆς δυνάμεως τοῦ Κυρίου πάσης κτίσεως, ὅστις διὰ μόνης τῆς ἐπιβολῆς τῆς θελήσεως αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ κινήσῃ καὶ ὁδηγήσῃ τὰς ἀσυναισθήτους ἐνεργείας τῶν πλασμάτων αὐτοῦ, πρὸς πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν του. Κατὰ τοῦτο δὲ διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα θαύματα τοῦ Χριστοῦ τὸ προειρημένον θαῦμα καὶ τὰ παρεμφερῆ ἐν Ματθ. κζ'. 27 καὶ Ἰωάν. κα'. 6 ἀναφερόμενα, ὅτι τὰ τρία ταῦτα θαύματα δὲν δεικνύουν τὴν ἐξάσκησιν ἀσυνήθους καὶ πρωτοφανοῦς φυσικῆς δυνάμεως, ἀλλ' εἶναι συμπτώσεις, Θείᾳ ἐνεργείᾳ, μεταξὺ τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν φυσικῶν γεγονότων. Μιὰ τεραστία ἄγρα ἰχθύων, ἢ ἡ ἀνακάλυψις ἑνὸς στατῆρος εἰς τὸ στόμα ἑνὸς ἰχθύος, δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ θαύματα. Τὸ θαῦμα ἔγκειται εἰς τὴν σύμπτωσιν ἑνὸς τοιούτου γεγονότος μὲ τὴν πρόρρησιν τοῦ Κυρίου. Οὕτω, καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας περιπτώσεις, τὸ φυσικὸν φαινόμενον ἀνυψοῦται εἰς τὴν περιωπὴν θαύματος, ὡς

ἐκ τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον συμπίπτει μὲ τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ πνευματικοῦ σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐξυπηρετεῖ.

Ὁ Πέτρος, ἐνῷ ἔκπληκτος συγκομίζει τὴν πρωτοφανῆ ἄγραν τῶν ἰχθύων, συλλαμβάνεται ὁ ἴδιος εἰς τὸ δίκτυον τοῦ Σωτῆρος (κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ Αὐγουστίνου) καὶ τοῦτο ἅπαξ διὰ παντός.

«Θαύμασον», λέγει ὁ Χρυσόστομος, «τὰς μεθόδους τοῦ Κυρίου—πῶς ἑλκύει ἕνα ἕκαστον συμφώνως πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπαγγέλμα: τοὺς ἐξ ἀνατολῶν Μάγους τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν μελέτην τῶν ἀστέρων, ἑλκύει πρὸς τὴν Βηθλεὲμ δι᾿ ἀστέρος, τοὺς ἁλιεῖς δι᾿ ἰχθύων.» Καὶ ὁ Ἄγγλος θεολόγος Ντὸνν λέγει: «Εἰς τοὺς ἀκολουθήσαντες Αὐτὸν μέχρι Καπερναοὺμ χάριν τῶν ἄρτων καὶ τῶν ὀψαρίων, δίδει τροφὴν πνευματικήν. Εἰς τὴν Σαμαρείτιδα, ἣν εὗρε παρὰ τὸ φρέαρ, κηρύττει περὶ τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς. Τοὺς ἁλιεῖς, τῶν ὁποίων χαρὰ εἶναι ἡ πληθὺς τῶν ἰχθύων, εὐφραίνει δι᾿ ἄγρας θαυματουργικῆς, προλέγων ὅτι θα ἐξακολουθῶσι νὰ ἦναι ἁλιεῖς, ἀλλ᾿ ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Τὸν οὐρανὸν καθιστᾷ ὁ Χριστὸς παντοιοτρόπως προσιτόν, ἵνα τοὺς πάντας κερδίσῃ.»

***Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε πρὸς τὰ γόνατα τοῦ Ἰησοῦ λέγων, «Ἔξελθε ἀπ᾿ ἐμοῦ, διότι εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός, Κύριε». Ἐπειδὴ ἔκπληξις κατέλαβεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς μετ᾿ αὐτοῦ, διὰ τὴν ἄγραν τῶν ἰχθύων, τὴν ὁποίαν συνέλαβον. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, τοὺς υἱοὺς τοῦ Ζεβεδαίου, οἵτινες ἦσαν σύντροφοι τοῦ Σίμωνος.***

Ἡ αὐθόρμητος ἔκφρασις τῆς βαθείας συγκινήσεως, ἥτις συνεκλόνισε τὴν ψυχὴν τοῦ Πέτρου, μᾶς τὸν δεικνύει, ὅπως καὶ εἰς τὸν κατόπιν βίον του, ὡς ὑπείκοντα ἐλευθέρως εἰς τὴν ἔμπνευσιν τῆς στιγμῆς, καὶ ὡς ἀπὸ τοῦδε ἀξιωθέντα νὰ λάβῃ τὰς ἀρχὰς τῆς πνευματικῆς διορατικότητος, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς πρῶτος διεῖδε τὴν ὑπερτάτην δόξαν τοῦ Σωτῆρος, καὶ τὸν ἀνωμολόγησεν αἰώνιον Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Μὴ δυνηθεὶς νὰ ὑποφέρῃ τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας του ἀναξιότητος ἐν τῇ παρουσίᾳ ἑνὸς Ὄντος τελείως ἁγίου, προσέπεσεν εἰς τὰ γόνατα τοῦ Ἰησοῦ, παρακαλῶν Αὐτὸν νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπ᾿ αὐτοῦ. Εἰς τοιαύτας ὑπερτάτας στιγμὰς τὰ κατὰ συνθήκην ἐξαφανίζονται, τὰ βάθη τῆς καρδίας ἀποκαλύπτονται καὶ ἡ καρδία λαλεῖ ἐκ τοῦ βάθους αὐτῆς. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον τότε ἀποκαλύπτεται εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τοῦ ὑπὸ τὸν Νόμον ἀνθρώπου εἶναι ἡ συναίσθησις τοῦ χάσματος, τὸ ὁποῖον χωρίζει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ (Κριτ. ιγ΄. 22, Ἠσα. ϛ΄.5. Δανιὴλ ι΄. 15 κ. ἑπ.). Κάτωθεν τοῦ ἐπιπέδου τούτου κεῖται ἡ κατάστασις ἡ ὅλως βέβηλος, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπάρχει συναίσθησις ἀναξιότητος ἢ διαφορᾶς καὶ ἀντιθέσεως μεταξὺ ἁγίου καὶ ἀκαθάρτου—μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἄνωθεν πάλιν τοῦ ἐπιπέδου ἐκείνου εἶναι ἡ κατάστασις τῆς Χάριτος, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ χάσμα ἐγεφυρώθη ἐν τῷ προσώπῳ Ἐκείνου, ὅστις κατέστησε δυνατὴν τὴν ἕνωσιν τῶν διεστώτων. Πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην, τὴν ὑψηλοτέραν, ὁ Χριστὸς ἤδη καλεῖ τὸν Πέτρον. Ἀντὶ νὰ ἀπέλθῃ ἀπ᾿ αὐτοῦ, τὸν προσκαλεῖ νὰ ἀναλάβῃ ὑπούργημα καὶ ὑπηρεσίαν ὑπ᾿ Αὐτόν, λέγων; «***Μὴ φοβοῦ. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους***

***θέλεις ἀγρεύει.*** »Οἱ λόγοι οὗτοι ἀπετέλεσαν τὴν χειροτονίαν καὶ εἰσαγωγὴν τοῦ τε Πέτρου καὶ τῶν συντρόφων του εἰς τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου. Τοιαύτη δέ τις εἰσαγωγὴ προηγεῖται παντὸς ἔργου ὑπὲρ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ — οὐχὶ ὁμοιόμορφος πάντοτε, ἀλλὰ πάντοτε ἔχουσα τοῦτο ὡς γνώρισμα, ὅτι ἀπέναντι τῶν ἐπουρανίων τὰ γήϊνα ὠχριοῦν καὶ ἐξαφανίζονται, ὁ δὲ προωρισμένος εἰς τὸ ἔργον ἀναγνωρίζει τὴν ἰδίαν του ἀναξιότητα καὶ ἐξαχρείωσιν, εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ αἰσθάνεται ὅτι τὸ ἔργον εἶναι ὅλως διόλου ἔργον τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ ἀνθρώπινον. Παραβάλατε ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ ἀνωτέρω χωρίον τὰ ἑξῆς : Ἐξόδ. δ΄. 10—17, Ἱερεμ. α΄. 4—10, Ἡσα. ϛ΄, Κριτ. ϛ΄ 11—23, Πράξ. θ΄ 3—9, ἔτι δὲ καὶ Δανιὴλ ι΄.), τῶν ὁποίων τὸ κοινὸν γνώρισμα εἶναι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς πρώτης κλήσεως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ἐπαγγελίαν «Θέλω σὲ καταστήσει ἁλιέα ἀνθρώπων» διατυπώνει ὁ Χριστὸς κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Πέτρου—μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐνῷ ὁ ἁλιεὺς τῶν ἰχθύων ἁλιεύει πρὸς ***θάνατον***, ὁ ἁλιεὺς τῶν ψυχῶν ἁλιεύει πρὸς ***ζωήν***· τοῦτο καὶ ἐκφράζεται ἐν τῷ κειμένῳ διὰ τῆς λέξεως ***ζωγρεῖν***. Αὐτὴ δὲ αὕτη ἡ χρῆσις τῆς λέξεως ταύτης ἀποτελεῖ ἐπιτυχῆ ἀναίρεσιν τῆς μοχθηρᾶς εἰρωνείας Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου, ὅτι προσφυῶς τῷ ὄντι ὁ Γαλιλαῖος ὠνόμασε τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ ἁλιεῖς, διότι οὗτοι ἐξῆγον ὡς οἱ ἁλιεῖς τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τοῦ στοιχείου, ὅπου ἔζων εὐτυχεῖς, εἰς ἄλλο στοιχεῖον ὅπου δὲν δύνανται ν᾽ἀναπνεύσουν, ἀλλ᾽ ὑποκύπτουν εἰς τὴν ἀπώλειαν. *)

Εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ ὁ Ὠριγένης λέγων ὅτι ὁ ἐξαχθεὶς ἐκ τοῦ ἁμαρτωλοῦ στοιχείου τοῦ κόσμου ἄνθρωπος ἀποθνήσκει μὲν ὡς πρὸς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἁμαρτίαν, ἀλλ᾽ ἀποθνήσκει ὅπως ἀναζήσῃ εἰς ἀνωτέραν ζωὴν ἐν Χριστῷ. «Ὁ συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἁλιέων Ἰησοῦ ἀποθνήσκει τῷ κόσμῳ, ἀποθνήσκει τῇ ἁμαρτίᾳ, καὶ μετὰ τὸ θανεῖν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ ζωοποιεῖται ὑπὸ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναλαμβάνει ἄλλην ζωήν.» (Ὁμιλία 16, εἰς Ἱερεμίαν).

Ἄλλη τις ὁμοιότης μεταξὺ τοῦ ἁλιέως ἰχθύων καὶ τοῦ ἁλίεως ψυχῶν, εἶναι ὅτι ἀμφότεροι ἀγνοοῦν, ἂν ἡ ἄγρα θὰ ἦναι μικρὰ ἢ μεγάλη ἢ ἂν ὅλως θὰ ἀποτύχῃ. Ὁ ρίπτων ὅμως τὸ δίκτυον τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ πράττει ἀποβλέπων εἰς τὴν ἐξ ὕψους εὐλογίαν ἐπὶ τοῦ κηρύγματος καὶ οὐχὶ εἰς τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ δυνάμεις.

Προσέτι ὁ ἁλιεὺς ***δὲν διώκει*** τὴν λείαν του, ὡς ὁ κυνηγός. ἀλλὰ τὴν σύρει πρὸς ἑαυτόν· τοῦτ᾽ αὐτὸ δὲ πράττει καὶ ὁ ἁλιεὺς ψυχῶν, ὅστις σύρει οὐχὶ μόνον πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἄγραν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἑνώνει τὰς ἀλληλομισουμένας καρδίας, καὶ συνδέει εἰς μίαν ἀδελφότητα τὰς διεσπαρμένας ἀνὰ τὴν ὑφήλιον φυλὰς τῶν ἀνθρώπων.

---

*) Παρὰ Θεοφάνει, Ὁμ. 5 : «Ζωὴ μὲν τοῖς ἐνύδροις τὸ ὕδωρ, θάνατος δ᾽ ὁ ἀήρ· εἰ δὴ τοῦτό ἐστιν ἀληθές, οἱ μαθηταὶ ἄρα τοῦ Ἰησοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἀγρεύοντες διὰ τοῦ κηρύγματος, τῇ ἀπωλείᾳ καὶ τῷ θανάτῳ, ὡς τοὺς ἰχθύας, παραδιδόασι.»

Ἡ πρὸς ἰχθῦς παρομοίωσις τῶν πιστῶν ἦτο προσφιλὴς εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τῶν πρώτων αἰώνων. Καὶ τὸν Χριστὸν προσηγόρευον καὶ ἐσυμβόλιζον ἐνίοτε ὡς ἰχθύν, ἐξ οὗ καὶ τὸ γνωστὸν ἀνάγραμμα ΙΧΘΥΣ (Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ)· Σώζεται δὲ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μεγαλειώδης Ὀρφικὸς Ὕμνος, ἀποδεδόμενος εἰς τὸν Ἀλεξανδρείας Κλήμεντα.

«**Καὶ ἀφοῦ ἔσυραν τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν ξηράν, ἀφῆκαν ἅπαντα καὶ ἠκολούθησαν αὐτόν**» (ἐδ. 11). Δὲν σημαίνει ὅτι **τὰ πάντα** ταῦτα δὲν ἦσαν ἄλλο τι εἰ μὴ πτωχικὰ πλοιάρια καὶ ὀλίγα δίκτυα. Ἡ θυσία τῆς ἐγκαταλείψεως δὲν ἔγκειται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ἐγκαταλειφθέντος ἀγαθοῦ, ἀλλ' εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον ὑπηγόρευσε τὴν θυσίαν. Οἱ Ἀπόστολοι ἐγκαταλείπουν πολύ, διότι ἐγκαταλείπουν τοὺς προτέρους των πόθους καὶ ἐπιθυμίας.

Δύο λέξεις γενικῶς ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν συμβολικῶν πράξεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τῶν ὁποίων, ὡς ὁ ἴδιος μᾶς διαβεβαιοῖ, τὸ ἀνωτέρω θαῦμα τῶν ἰχθύων, ἀποτελεῖ μίαν. Ὁ πόθος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ νὰ ἐκφράζῃ ἐμπράκτως μᾶλλον ἢ διὰ λόγων τὰς ἀληθείας, ἃς βαθύτατα αἰσθάνεται, - νὰ ἐπιδιώκῃ τὸ συγκεκριμένον μᾶλλον ἢ τὸ γενικὸν καὶ ἀφῃρημένον—προεκάλεσε πλῆθος συμβολικῶν πράξεων ὡς λ. χ. τὸ τυπικὸν χρίσμα τῶν βασιλέων. Πράξεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὸ ἀπρομελέτητον στιγμιαῖον ἀποτέλεσμα νοερᾶς προσπαθείας ὅπως ἐκφράσῃ ἑαυτὴν καλλιον ἢ διὰ λέξεων, εἶναι βαθέως ἐρριζωμέναι παρ' ὅλοις τοῖς λαοῖς, οὐχὶ μόνον παρ' Ἑβραίοις (Α' Βασ. β' 30—21. Πράξ. ιγ'. 51. Ἐζεκ. ιβ'. 1—12 Πράξ. κα'. 11.). Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, βλέπομεν ὅτι πολλαὶ πράξεις Αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἄλλο ἢ μία ἔμπρακτος διδασκαλία, μόνον δὲ ὅταν κατανοοῦνται ὡς συμβολικαί, κατανοοῦνται δεόντως (Ματθ. κα'. 18, 19, Ἰωάν. κα' 9). Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Λόγος, ἄρα αἱ πράξεις Αὐτοῦ εἶναι δι' ἡμᾶς καὶ λόγοι.

# Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ
## ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Ἡ Ἕνωσις τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐξέδωκε τελευταίως ἐγκύκλιον πρὸς πάντας τοὺς ἐμπόρους τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τὴν ὁποίαν διατυποῦνται αἱ ἀρχαὶ αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ διέπουν τὸ Ἀμερικανικὸν ἐμπόριον. Συνιστῶμεν τὴν ἐγκύκλιον ταύτην θερμῶς εἰς τοὺς ἐμπόρους τῆς Ἑλλάδος.

«Ἡ ἀποστολὴ τοῦ ἐμπόρου εἶναι νὰ πληροῖ τὰς ὑλικὰς ἀνάγκας τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ αὐξάνῃ τὸν πλοῦτον τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἀξίαν καὶ εὐτυχίαν τῆς ζωῆς. Τὸ ἐμπόριον, ἵνα ἐκπληροῖ τὴν ἀποστολήν του, πρέπει νὰ παρουσιάζῃ ἀρκετὴν

πιθανότητα κέρδους καὶ ἀμοιβὴν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἐπιδίδονται εἰς αὐτό· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὸ ἐλατήριον, τὸ ὁποῖον κινεῖ τὰ ἄτομα νὰ ἐμπορεύωνται, μὲ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἐμπορίου. Ὅταν αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις διεξάγωνται ἐπιτυχῶς, μὲ διαρκῆ καὶ ἀποτελεσματικὴν προσπάθειαν τείνουσαν εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς διανομῆς, εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν πελατῶν, τῶν κεφαλαιούχων, τῶν διευθυντῶν καὶ τῶν ἐργατῶν, αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται προσφέρουσι δημοσίαν ὑπηρεσίαν ὑψίστης ἀξίας.

Ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ταύτας ἀληθείας ἐξάγονται αἱ κάτωθι ἐντολαί, τὰς ὁποίας κάθε ἔμπορος ὀφείλει νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ᾽ ὄψιν:

1) Ἡ βάσις τοῦ ἐμπορίου εἶναι ἡ ἐμπιστοσύνη. Αὕτη γεννᾶται διὰ τοῦ ἀκεραίου χαρακτῆρος καὶ τῆς τιμιότητος τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς πραγματικῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀμοιβαίου συμφέροντος.

2) Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐμπορίου ἀποτελεῖται: α΄) ἀπὸ νόμιμον κέρδος πρὸς ἀποζημίωσιν τῆς ἐργασίας του. β΄) ἀπὸ πρόσθετον ποσοστὸν ἐξασφαλίζον αὐτὸν ἐναντίον τῶν κινδύνων οὓς διατρέχει.

3) Τὸ ἐμπόριον πρέπει νὰ ἱκανοποιῇ τὸ κεφάλαιον, τὴν διεύθυνσιν, τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τὸ κοινόν.

4) Ἡ βαθεῖα καὶ εἰδικευμένη γνῶσις καὶ ἡ διαρκὴς μελέτη τῶν γεγονότων καὶ τῶν δυνάμεων, αἵτινες ἐξασκοῦν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, εἶναι ἀπαραίτητος διὰ μίαν διαρκῆ ἐπιτυχίαν καὶ ἀποτελεσματικὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ.

5) Μόνιμος καὶ συνεχὴς ἐξυπηρέτησις τοῦ κοινοῦ εἶναι ὁ θεμελιώδης σκοπὸς τοῦ ἐμπορίου, ὥστε νὰ χρησιμοποιῆται ἡ ἀποκτηθεῖσα πεῖρα καὶ νὰ αὐξάνηται ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ ἡ καλὴ διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν.

6) Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἐμπορίου πρὸς ἑαυτὸ καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν ὑποκινοῦν αὐτὸ εἰς συνεχῆ δρᾶσιν, εἰς καλλιτέρευσιν τῶν ὅρων τῆς ἐργασίας καὶ τὴν αὔξησιν τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς προαγωγῆς τοῦ ὑπαλλήλου.

7) Τὰ συμβόλαια καὶ αἱ συμφωνίαι, εἴτε γραπταὶ εἴτε προφορικαί, πρέπει νὰ ἐκτελῶνται κατὰ γράμμα καὶ κατὰ πνεῦμα. Ἡ ἀθέτησις αὐτῶν ἄνευ προηγουμένης κοινῆς συναινέσεως δὲν δικαιολογεῖται ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῶν συνθηκῶν.

8) Ἡ περιγραφὴ τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀληθείας καὶ ἡ ἐκτέλεσις νὰ γίνηται εὐσυνειδήτως.

9) Ἡ σπατάλη ὑπὸ οἱανδήποτε μορφὴν κεφαλαίου, ἐργασίας, ὑπηρεσιῶν, ὑλικοῦ ἢ φυσικῶν χαρισμάτων εἶναι ἀσυγχώρητος καὶ πρέπει νὰ καταβάλληται διαρκὴς προσπάθεια πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς.

10) Αἱ πάσης φύσεως ὑπερβολαὶ—ἐξόγκωσις πιστώσεων, ὑπὲρ τὸ δέον ἀγοραί, ὑπερβολικὴ πρόκλησις πιστώσεων—αἵτινες δημιουργοῦν τεχνητὰς καταστάσεις καὶ προκαλοῦν κρίσεις, πρέπει νὰ καταδικάζωνται.

11) Ὁ ἀθέμιτος συναγωνισμός, περιλαμβάνων πᾶσαν πρᾶξιν κακῆς πίστεως,

ἀπάτης, ἐκβιασμοῦ καὶ ἐμπορικῆς δωροδοκίας, εἶναι πρᾶξις μισητή, ἀποτελοῦσα ἀδίκημα κατὰ τῆς κοινωνίας.

17) Αἱ διαφωνίαι πρέπει, ὁσάκις εἶναι δυνατόν, νὰ λύωνται δι' αὐτοπροαιρέτου συμβιβασμοῦ ἢ ἀμερολήπτου διαιτησίας.

13) Αἱ ἑταιρικαὶ μορφαὶ τῶν ἐπιχειρήσεων δὲν καταργοῦν οὐδὲ μεταβάλλουν τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις τῶν ἀτόμων. Οἱ ἀντιπροσωπεύοντες αὐτὰς πρέπει νὰ ἐκτελοῦν τὰς ὑποχρεώσεις των μὲ θάρρος καὶ εὐσυνειδησίαν, ὡς ἐὰν εἰργάζοντο δι' ἴδιον λογαριασμόν.

14) Ἡ θετικὴ συνεργασία τῶν ἐμπόρων καὶ ἡ συμμετοχή των εἰς ἐμπορικὰς ὀργανώσεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀρχῶν τούτων συνιστᾶται θερμῶς.

15) Τὸ ἐμπόριον πρέπει νὰ καταστήσῃ περιττὴν τὴν περιοριστικὴν νομοθεσίαν νὰ συμπεριφέρεται μὲ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἐμπνέῃ γενικὴν ἐμπιστοσύνην καὶ νὰ δεικνύεται ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης.»

---

«ΕΝ ΣΩΜΑ ΕΣΜΕΝ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ»

# ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

## Πρόγραμμα

**Διεθνοῦς Ἑβδομάδος Συμπροσευχῶν**

***διὰ τὸ ἔτος 1925.***

***(ὀργανουμένης ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου ἐτησίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1846)***

*Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς 4 Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Σαββάτου 10 Ἰανουαρίου 1925.*

## ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

***Πρὸς πάντας τοὺς ἐν πάσῃ χώρᾳ ἐπικαλουμένους τὸν Θεὸν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.***

***Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ!***

Ὁ εἷς Κύριος ἡμῶν μᾶς καλεῖ καὶ πάλιν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει ἑνὸς νέου ἔτους νὰ ἑνώσωμεν τὰς καρδίας καὶ διανοίας ἡμῶν εἰς εὐχαριστίαν, ἐξομολόγησιν καὶ ἱκεσίαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς χάριτος Αὐτοῦ.

***Οὐδέποτε τὸ μέτρον τῶν εὐλογιῶν ἡμῶν ὑπῆρξε τόσον μέγα.*** Ἔτι καὶ ἐν ταῖς θλίψεσιν ἡμῶν Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι πλήρης ἐλέους καὶ χάριτος. Ἃς εὐχαριστήσωμεν Αὐτῷ. «Ὁ προσφέρων θυσίαν αἰνέσεως οὗτος μὲ δοξάζει καὶ εἰς τὸν εὐθετοῦντα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ θέλω δείξει τὴν σωτηρίαν τοῦ Θεοῦ» (Ψαλμ. ν': 23).

***Οὐδέποτε εἴχομεν μεγαλητέραν ἀνάγκην μετανοίας.*** Ὡς ἄτομα, ὡς ἔθνη, ὡς Ἐκκλησία, ὑστερήσαμεν τοῦ καθήκοντος ἡμῶν. Ἐπράξαμεν πολλά, ἅτινα δὲν ἔπρεπε νὰ πράξωμεν καὶ δὲν ἐπράξαμεν ἐκεῖνα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ πράξωμεν.

***Οὐδέποτε εἴχομεν μεγαλητέραν ἀνάγκην προσευχῆς.*** Ἀντιμετωπίζοντες τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀνάγκας καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπότητος, πρέπει νὰ ὑπερπηδήσωμεν τὰς ἀποτυχίας τοῦ παρελθόντος, καὶ ὅμως τὸ παρελθὸν εἶναι τὸ μόνον ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα νὰ οἰκοδομήσωμεν. Πρέπει νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ φῶς ἐπὶ τοῦ πῶς θὰ δυνηθῶμεν ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς παρελθόντος νὰ δημιουργήσωμεν μέλλον σύμφωνον πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Ἂς δεηθῶμεν Αὐτοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ***τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ ἐν τῷ κόσμῳ.*** Τοῦτο μᾶς βεβαιοῖ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν. Τὸ Θεῖον Πνεῦμα κάμνει τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀποστρέφωνται τὴν διχόνοιαν καὶ τὴν διαίρεσιν, καὶ ζωογονεῖ τὴν ἐλπίδα καὶ τὸν πόθον αὐτῶν διὰ καλητέραν τάξιν πραγμάτων ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεῖνο ὁδηγεῖ, κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν Ἀλήθειαν, ὅπου δὲ ἐπικρατεῖ, ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουσι τὴν ἐλευθερίαν.

Ἂς ἀνοίξωμεν τὴν θύραν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀγάπῃ, ὅπως εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν τὸ πλῆρες φῶς ***τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.*** Ἂς ἀπορρίψωμεν πᾶσαν ὑπερηφάνειαν καὶ προκατάληψιν, πάντα ἐγωϊσμὸν καὶ κατάκρισιν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, πᾶσαν πονηρίαν καὶ μοχθηρίαν, πᾶσαν ἔριδα καὶ ἔχθραν καὶ ἂς κατοικήσῃ ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν πλουσίως.

«Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. Ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε, καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράττετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Φιλιππ. δ΄. 8—10,7).

***Διατελοῦμεν***

Ὑμέτεροι ἀδελφοὶ ἐν τῇ πίστει καὶ κοινωνίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Ὑπεγράφη ὑπὸ πλείστων μελῶν τοῦ Παγκοσμίου Εὐαγγελικοῦ Συνδέσμου, ὑπὸ προϊσταμένων ἐκκλησιῶν ἐν διαφόροις χώραις καὶ ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῶν Βιβλικῶν καὶ Ἱεραποστολικῶν Ἑταιριῶν).

---

## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

### Κυριακὴ 4 Ἰανουαρίου.

ΘΕΜΑΤΑ ΔΙΑ ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΣ

---

— «Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ὄνομα Αὐτοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον θέλει ὀνομασθῇ — ὁ Κύριος ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν» (Ἱερεμ. κγ΄. 6—8)

—«Νέους οὐρανοὺς καὶ νέαν γῆν προσμένομεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β΄. Πέτρου γ΄. 13).

— «Οὐδὲ θέλουσι μάθει πλέον τὸν πόλεμον» (Μιχ. δ΄. 3).

— «Ἐὰν» (Ἰωάνν. η΄. 31, 32. Α΄ Ἰωάνν. α΄. 7).

«Ἕωσοῦ καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως» (Ἐφεσ. δ΄ 13).

---

## Δευτέρα, 5 Ἰανουαρίου

### ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑΠΕΙΝΩΣΙΣ

---

***Ἂς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ*** :

Διὰ τὴν ἀψευδῆ ἀπόδειξιν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐπιβολῆς Αὐτοῦ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Διὰ τὰς πολλαπλᾶς ὁδούς, δι᾿ ὧν ἡ Θεία χάρις ζητεῖ νὰ φέρῃ τὴν σωτηρίαν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τὸν Χριστόν, ὅστις εἶναι ***Ἡ Ὁδός***.

Διὰ τούς καρποὺς τοῦ Εὐαγγελίου, οἵτινες ἀποτελοῦν τὴν μόνην ἴασιν καὶ θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.

Διὰ τὸν αὐξάνοντα πόθον τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν Χριστόν, τὸν «Ποθητὸν τῶν Ἐθνῶν», καὶ διὰ τὴν αὐξάνουσαν ἀναγνώρισιν τῆς κυριαρχίας Αὐτοῦ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

***Ἂς μετανοήσωμεν*** :

Διὰ τὴν δειλίαν, δυσπιστίαν καὶ ἀστάθειαν ἡμῶν ἀπέναντι τῆς Ἀληθείας.

Διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀγάπης ἐν ἡμῖν, τὴν κλίσιν ἡμῶν πρὸς τὴν κατάκρισιν καὶ τὰς φιλονεικίας.

Διὰ τὴν δειλὴν καὶ ἀνεπαρκῆ ἡμῶν ὑπακοὴν πρὸς τὸν Χριστόν, τὴν ἀνανδρίαν ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ Σταυροῦ αὐτοῦ.

Διὰ τὰς ταπεινὰς ἡμῶν περὶ Θεοῦ σκέψεις, καὶ τὴν μὴ ἀκολούθησιν τοῦ Χριστοῦ ἐκ μέρους ἡμῶν.

***Ἂς δεηθῶμεν*** :

Ὅπως μᾶς δοθῇ ἁπλοϊκωτέρα καὶ ἀληθεστέρα ἀντίληψις τῆς ἐννοίας τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὅπως μᾶς δοθῇ καθαρότης καρδίας καὶ ταπεινοφροσύνη πνεύματος.

Ὑπὲρ τῆς ἑνότητος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὑπὲρ τοῦ θριάμβου τοῦ Θείου Πνεύματος εἰς τὴν ζωήν, τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Ἀναγνώσματα : Ψαλμ. κδ΄. Ἐφεσ. δ΄. 20–32, Κολοσσ. α΄. 18–29. Α΄. Ἰωάνν. δ΄,

## Τρίτη, 6 Ἰανουαρίου.

### Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

*Τὸ «ἓν σῶμα», οὗτινος κεφαλὴ εἶναι ὁ Χριστός.*

***Ἄς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ*** :

Διὰ τὰς πλουσίας δωρεὰς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν πεῖραν τῶν μελῶν τοῦ Σώματος Αὐτοῦ.

Διὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ δεδοξασμένος ἡμῶν Κύριος ἐργάζεται ἐντὸς καὶ διὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ πνεύματος καὶ διὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἔχει καλὴν ἀγγελίαν νὰ δώσῃ εἰς τὸν κόσμον.

***Ἄς ἐξομολογηθῶμεν*** :

Τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἰδεολογίας καὶ τῶν ἐφοδίων, ἅτινα πλουσίως μᾶς παρέχει ὁ Θεός.

Τὴν ῥοπὴν ἡμῶν πρὸς ταπεινὰ ἐλατήρια καὶ ἀμφιβόλους συναναστροφάς.

Τὰς ταπεινὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις περὶ πλούτου, ζωῆς καὶ προσευχῆς.

***Ἄς δεηθῶμεν*** :

Ὑπὲρ ἁπλουστέρας πίστεως, καθαρωτέρας γνώσεως τῆς Ἀληθείας καὶ μεγαλειτέρας προθυμίας πρὸς ἀποδοχὴν πνευματικῶν διδαγμάτων.

Ὑπὲρ μείζονος εὐσταθείας καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, «τὸν αὐτὸν χθές, σήμερον καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.»

Ὑπὲρ μείζονος θάρρους ὅπως ἀνυψωθῶμεν ὑπεράνω τῶν ἀποτυχιῶν τοῦ παρελθόντος καὶ ἐπεκταθῶμεν εἰς τὸν μέγαν κύκλον τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως ἡ Ἐκκλησία γίνῃ μάρτυς πρὸς τὸν κόσμον τῆς ἐν Χριστῷ τῇ ἑαυτῆς κεφαλῇ Ἀληθείας καὶ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἑνότητος πρὸς ἀνθρωπότητα διῃρημένην.

Ἀναγνώσματα : Ἐφεσ. γ΄. Α΄ Τιμόθ. γ΄. 14—16. Ἀποκαλ. γ΄. 7—22.

## Τετάρτη, 7 Ἰανουαρίου.

### ΤΑ ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΑΥΤΩΝ

***Ἄς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ*** :

Διὰ τὴν ἀφύπνισιν μεταξὺ πάντων τῶν λαῶν τοῦ πόθου τῆς εἰρήνης καὶ ἀλληλοβοηθείας, διὰ τὴν παρατηρουμένην δυσφορίαν κατὰ τῶν ἐγωϊστῶν καὶ ἀδίκων πολιτικῶν ἀρχηγῶν, διὰ τὴν σταθερὰν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀσφαλῆ ὑπ' Αὐτοῦ τιμωρίαν τῶν ἐθνικῶν ἁμαρτιῶν, διὰ τὴν κατάρρευσιν πάσης

ματαίας ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς πεποιθήσεως τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν πόλεμον ἢ τὸν πλοῦτον, ὡς μέσα ἀνορθώσεως τοῦ κόσμου.

*Ἂς ἐξομολογηθῶμεν* :

Τὴν ἰδίαν ἡμῶν ἐθνικὴν ἰδιοτέλειαν, αὐτοδικαιοσύνην καὶ καχυποψίαν κατὰ τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Τὸ ἐλάττωμα ἡμῶν τοῦ νὰ κρίνωμεν τοὺς ἄλλους καθ' ὃν τρόπον δὲν θέλομεν νὰ μᾶς κρίνωσιν οἱ ἄλλοι, καὶ τὸ ὅτι δὲν ἐπράξαμεν εἰς αὐτοὺς ὅσα θὰ ἠθέλομεν νὰ πράξωσιν αὐτοὶ εἰς ἡμᾶς.

*Ἂς δεηθῶμεν* :

Ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως φιλοδικαίου καὶ φιλόφρονος διεθνοῦς ζωῆς καὶ σχέσεων.

Ὑπὲρ τῆς ἀναδείξεως καλῶν, δικαίων καὶ σοφῶν ἀρχηγῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη.

Ὑπὲρ τῆς θεσπίσεως εἰρηνικῶν μεθόδων λύσεως πάσης διεθνοῦς διαφορᾶς, καὶ τῆς ἱδρύσεως διεθνῶν ὀργανισμῶν πρὸς ἀμοιβαίαν ὑπηρεσίαν καὶ συνεργασίαν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν.

Ὑπὲρ τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Χριστοῦ.

Ἀναγνώσματα : Ψαλμ. β'. Ρωμ. ιγ' 1—10, ιε' 1—7· Α'. Τιμόθ. β'. 1—7, ς'. 11—19.

---

## Πέμπτη 8 Ἰανουαρίου.

### ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΑΙ

---

*Ἂς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ* :

Διὰ τὴν ζῶσαν πίστιν, τὴν φιλόστοργον ὑπηρεσίαν, τὴν καρτερίαν καὶ τὸ θάρρος τῶν ἱεραποστόλων τοῦ Χριστοῦ.

Διὰ τὴν πρόοδον τῶν ἐθνικῶν ἐκκλησιῶν εἰς τὸν ἱεραποστολικὸν ἀγρόν.

Διὰ τοὺς ἐκ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ προσηλύτους καὶ διὰ τὴν ριζοβόλησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς νέα ἐδάφη.

Διὰ τὴν αὔξουσαν συναίσθησιν, ἐν τῇ συνειδήσει τῶν Χριστιανικῶν ἐθνῶν, τῆς ὑποχρεώσεως τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ μεταξὺ τῶν ὑποτελῶν αὐτοῖς λαῶν.

Διὰ τὴν νέαν εὐκαιρίαν, ἣν ἤνοιξε διὰ τὴν διείσδυσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Ἰαπωνίᾳ ὁ ἐκεῖ ἐπισυμβὰς σεισμός.

Διὰ τὴν παγκόσμιον ἀναγνώρισιν τοῦ ἠθικοῦ κύρους τοῦ Χριστοῦ.

*Ἂς ἐξομολογηθῶμεν* :

Τὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἄγνοιαν τῶν παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐκ μέρους αὐτῶν ἀποδοχὴν ἀνεπαρκοῦς κανόνος ὑπακοῆς καὶ ἀγάπης.

Τὰ ἐμπόδια εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἅτινα δημιουργεῖ ἡ ἐκ μέρους ἡμῶν ὡς ἀτόμων καὶ ὡς ἐθνῶν μὴ ἐφαρμογὴ ἐν τῇ ζωῇ ἡμῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ κηρύττομεν.

*Ἄς δεηθῶμεν :*

Ὅπως καὶ εἰς τὸν ἱεραποστολικὸν ἀγρὸν καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῶν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιῶν ἀκολουθῶμεν πιστότερον τὸν Χριστὸν καὶ δεικνύωμεν τὸν νοῦν καὶ τὸ πνεῦμα Αὐτοῦ.

Ὅπως μὴ λέγωμεν μόνον τὸ «Κύριε, Κύριε,» ἀλλὰ καὶ πράττωμεν τὸ θέλημα Αὐτοῦ.

Ὅπως ἐπαρκεῖς ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες καὶ ἐπαρκῆ ὑλικὰ μέσα ἀφιερωθῶσιν εἰς τὸν Χριστὸν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ καθήκοντος τῆς γενεᾶς ταύτης.

Ὅπως τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον περιφρουρηθῇ ἀπὸ πάσης διαιρέσεως, ἵνα μὴ θριαμβεύσῃ ὁ Σατανᾶς ἐξ αἰτίας ἡμῶν.

Ἀναγνώσματα : Πράξ. α'. 1—11. Ρωμ. ι'. Ἰεζεκ. λγ'. Ἡσα. λε'.

---

## Παρασκευή, 9 Ἰανουαρίου.

### ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΣΧΟΛΕΙΟΝ, ΝΕΟΛΑΙΑ.

---

*Ἄς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ :*

Διὰ τὰς εὐσεβεῖς μητέρας, αἵτινες ἐν πόνοις ἐγέννησαν τὴν παροῦσαν γενεὰν καὶ ἐν ἀγάπῃ ἐδίδαξαν αὐτὴν τὰ πρῶτα διδάγματα τῆς ἁγιότητος καὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοὺς πατέρας, οἵτινες ἐβάδισαν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν δικαιοσύνῃ καὶ μετέδωκαν ταύτην εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν.

Διὰ τὴν ζέσιν καὶ τὸν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ὀργασμὸν τῆς νεολαίας, καὶ διὰ τὴν προθυμίαν, ἣν ἐπιδεικνύει, τοῦ νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἀλήθειαν, ἥτις μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς ζωῆς, καὶ τὴν ζωήν, ἥτις μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθείας,

*Ἄς ἐξομολογηθῶμεν :*

Τὴν ἀπιστίαν ἡμῶν πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ τὴν δειλίαν ἡμῶν εἰς τὸ νὰ ἀκολουθῶμεν τὰς νέας ὁδηγίας τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ἀμέλειαν ἡμῶν περὶ τῶν παιδίων καὶ τῶν διδαγμάτων, ἅτινα ἀκόμη ὁ Κύριος διδάσκει ἡμᾶς ἐκ τῶν παιδίων.

*Ἄς δεηθῶμεν :*

Ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς καθαρότητος, εὐσταθείας καὶ ἁπλότητος τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, τῆς οἰκογενειακῆς λατρείας, τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἱερῶν Γραφῶν καὶ τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ.

Ὑπὲρ πάντων ἐκείνων, ὅσοι ἕνεκα πενίας, ἀνίσου ἐργασίας, δυστυχίας ἢ ἀδικίας ἐστερήθησαν τῶν εὐλογιῶν τῆς οἰκογενείας· πρωτίστως δὲ ὑπὲρ τῶν παιδίων, ἅτινα στεροῦνται τῶν ἀναγκαίων αὐτοῖς, τῶν σωματικῶν, διανοητικῶν ἢ ψυχικῶν.

Ὑπὲρ ἐνισχύσεως καὶ ἐπεκτάσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν Κυριακῶν Σχολείων, καὶ ὑπὲρ φρονίμου καὶ δραστηρίου ἐργασίας τῶν ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν Κυριακῶν Σχολείων ἐργαζομένων ὀργανώσεων.

Ὅπως πᾶν σχολεῖον καὶ πανεπιστήμιον καὶ πάντες οἱ διδάσκοντες ἐν αὐτοῖς στηρίξωσι καὶ μὴ καταρρίψωσι τὴν πίστιν τῶν φοιτώντων εἰς αὐτά, ἀλλὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς στερεωτέρους εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ρωμαλεωτέρους εἰς τὴν Χριστιανικὴν ζωήν.

Ἀναγνώσματα: Ματθ. ε'. 1—16, Πράξ. β'. 14—18. Μάρκ. ι'. 17—31. Ψαλμ. ριθ'. 1—16.

---

## Σαββάτον 10 Ἰανουαρίου.

### Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

### *Ἡ ἐπιστροφὴ τῶν Ἰουδαίων.*

---

***Ἂς εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ :***

Διὰ τὴν ὁλοὲν αὔξουσαν συναίσθησιν ὅτι ἡ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ ἠθικὸς κριτὴς τῆς οἰκουμένης καὶ ὅτι οὐδὲν εἶναι ὀρθόν, ὅπερ Ἐκεῖνος θὰ κατεδίκαζε.

Διὰ τὴν προθυμίαν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν Ἐκκλησίων ἀπέναντι πάσης ἐκκλήσεως πρὸς παροχὴν βοηθείας εἰς τὰς ἀνάγκας καὶ τὰ παθήματα τῶν ἀνθρώπων καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

Διὰ τὴν καταβαλλομένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ προσπάθειαν ὅπως ὁ Χριστιανισμὸς κατασταθῇ ἡ ὑπερτάτη δύναμις ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἐθνῶν.

***Ἂς ἐξομολογηθῶμεν :***

Τὴν ἡμετέραν ἔλλειψιν ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐδοκίας μεταξὺ τῶν διαφόρων φυλῶν, τὴν προκατάληψιν ἡμῶν κατὰ τῶν Ἰουδαίων καὶ τὴν ἀμέλειαν ἡμῶν ὡς πρὸς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτῶν πρὸς τὸν Χριστόν.

***Ἂς δεηθῶμεν :***

Ὅπως ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία ἐπιδείξῃ πίστιν τόσῳ καθαράν, εὐποιΐαν τόσῳ πλουσίαν, ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον τόσῳ μεγάλην, ὥστε πᾶσαι αἱ προσπάθειαι αὐτῆς καὶ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν καὶ ἐν τῇ ξένῃ μηδέποτε αἰσθανθῶσιν ἔλλειψιν ἐργατῶν ἢ μέσων συντηρήσεως.

Ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι ἀχθῶσιν εἰς παραδοχὴν τῆς ἀληθείας ὅτι ἡ λύσις τοῦ φυλετικοῦ προβλήμακος ἔγκειται ἐν τῷ Χριστῷ· καὶ ὅπως οἱ Χριστιανοὶ διευκολύνωσι καὶ μὴ δυσχεράνωσι τὴν παραδοχὴν ταύτην.

Ὅπως ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Κυριακὴ ἡμέρα καὶ ἡ Χριστιανικὴ λατρεία διατηρῶνται μὲ εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην.

Ἀναγνώσματα: Ρωμ. ι'. Ψαλμ. ης'. Α'. Κορινθ. ιϛ'. 1—9. Β'. Κορινθ. θ'.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ

# ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

### *Ἄλλαι Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς.*

(Συνέχεια)

***Ἰακωβῖται*** ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ Μονοφυσῖται, ἀπό τινος ***Ἰακώβου Βαραδαίου***, Σύρου μοναχοῦ, ὅστις κατὰ τὸν 6ον αἰῶνα προχειρισθεὶς εἰς ἐπίσκοπον Ἐδέσσης κατώρθωσε νὰ στερεώσῃ εἰς τὰς χώρας ἐκείνας τὸν Μονοφυσιτισμόν. Οἱ Ἰακωβῖται δεινῶς κατεδιώχθησαν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ, διότι ἀπέρριπτον τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Παρ' ὅλα ταῦτα ἤκμασαν τόσον πολύ, ὥστε κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἡ Ἰακωβιτικὴ ἱεραρχία περιελάμβανε 150 ἐπισκόπους καὶ ἀρχιεπισκόπους ὑπὸ ἕνα Πατριάρχην, ὅστις ἔφερε τὸν τίτλον Πατριάρχου Ἀντιοχείας. Κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα ἡ Ἰακωβιτικὴ ἐκκλησία συνῆψε κοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀρμενικῆς, ἄγνωστον ὅμως ἐπὶ πόσον χρόνον διήρκεσεν ἡ κοινωνία αὕτη. Κατὰ τὸ ἔτος 1842, ἐν ὅλῃ τῇ Τουρκίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἰακωβιτῶν εἶχεν ἐλαττωθῆ εἰς 100,000 περίπου· μετὰ δὲ τὸ 1860, μέρος ἐξ αὐτῶν, προσχωρήσαν εἰς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν, κατωρθωσε, χάρις εἰς τὴν Γαλλικὴν προστασίαν, νὰ ὑφαρπάσῃ τοὺς πλειοτέρους ἐκ τῶν Ἰακωβιτικῶν ναῶν, τοῦτο δὲ συνετέλεσεν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν παροῦσαν κατάπτωσιν τῆς Ἰακωβιτικῆς αἱρέσεως.

Μεταξὺ τῶν Ἰακωβιτῶν ἤνθησέ ποτε καὶ ἡ παιδεία. Ὁ Σῦρος Μαρωνίτης συγγραφεὺς τοῦ 18ου αἰῶνος Ἀσσεμάν, ἀπαριθμεῖ 40 Σύρους Ἰακωβίτας συγγραφεῖς, διακριθέντας ἐπὶ πολυμαθείᾳ· μεταξὺ αὐτῶν οἱ γνωστότεροι ἦσαν ὁ ἐπίσκοπος ***Διονύσιος Βὰρ Σαλίβης***, διακεκριμένος ἑρμηνευτὴς τῶν Γραφῶν, και ὁ σπουδαῖος ἱστορικὸς ***Ἀβουλφαράγιος.***

Οἱ ***Μαρωνῖται***, τέλος, οἵτινες ἔχουσι τὸ ὄνομα ἀπό τινος θρυλικοῦ ἁγίου Μάρωνος τοῦ 4ου αἰῶνος, ἀποτελοῦσι θρησκευτικὴν ὁμάδα, τῆς ὁποίας ἡ ἀρχικὴ δογματικὴ καταγωγὴ δέν εἶναι ἐντελῶς βεβαιωμένη ἱστορικῶς. Διάφοροι σοφοὶ Μαρωνῖται συγγραφεῖς τῶν νεωτέρων χρόνων προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία των οὐδέποτε ὑπῆρξεν αἱρετική. Εἶναι ὅμως ἱστορικῶς βέβαιον ὅτι οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Λιβάνου δὲν ἦσαν ἐν τῷ συνόλῳ Ὀρθόδοξοι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ Γ'., μὲ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ ὁποίου (Μελκίτας) ἦλθον εἰς σύγκρουσιν. Κατὰ τὸν 12ον καὶ 14ον αἰῶνα ὡρισμένως ἦσαν ***Μονοθελῆται***, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ σύγχρονοι ἱστορικοί, ἴσως δὲ καὶ ἐν μέρει Μονοφυσῖται. Φαίνεται ὅτι τὰ

λείψανα τοῦ Μονοθελητισμοῦ, τοῦ καταδικασθέντος ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμ. Συνόδου (680), εἶχον καταφύγει εἰς τὸν Λίβανον καὶ ἐκεῖ συνέστησαν ἰδίαν Ἐκκλησίαν. Κατὰ τὸ 1182 ἐπὶ τῶν Σταυροφοριῶν ὁ Λατῖνος Πατριάρχης Ἀντιοχείας Ἀμώρης ἔπεισε Μαρωνίτας τινὰς ἐπισκόπους νὰ ἑνωθῶσι μὲ τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν· κατὰ δὲ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον τοῦ 1445 ἡ Μαρωνίτις Ἐκκλησία ἐγένετο ἐπισήμως δεκτὴ εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις ὁ τοπικισμὸς τῶν Μαρωνιτῶν δὲν ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν ἕνωσιν ταύτην τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁ κατώτερος κλῆρος ἐξηκολούθει μὴ ἀναγνωρίζων τὸν Πάπαν. Μόλις δὲ κατὰ τὸ 1736 κατόπιν πολυετοῦς Παπικῆς προπαγάνδας μεταξὺ τῶν κοινοτήτων καὶ κληρικῶν τοῦ Λιβάνου, ἐδέχθη ἡ Μαρωνίτις Ἐκκλησία ***σύνταγμα ἐκπονηθὲν ἐν Ρώμῃ*** καὶ ἔκτοτε διέπον τὴν τάξιν αὐτῆς. Ἐξακολουθεῖ ὅμως νὰ ἀποτελῇ κεχωρισμένην Ἐκκλησίαν, μὲ ἰδίαν λειτουργίαν ἐν τῇ Συριακῇ γλώσσῃ, παραλλήλως πρὸς τὴν ὁποίαν χρησιμοποιεῖται ἡ Ἀραβικὴ διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν Ἱ. Γραφῶν καὶ τὸ κήρυγμα. Ὁ κατώτερος κλῆρος εἶναι ἔγγαμος, ὅπως παρ' Ὀρθοδόξοις, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Παπισμοῦ ὁ ἄγαμος κλῆρος ὁλοὲν αὐξάνει κατ' ἀριθμόν τε καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιρροῆς. Οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ ἐκπαιδεύονται ἐν Ρώμῃ ἢ ἐν Γαλλίᾳ, οἱ κατώτεροι εἰς τὴν Θεολογικὴν σχολὴν Ἄϊν Οὐάρκα. Ὁ Πατριάρχης ἐκλέγεται μὲν ὑπὸ τῆς Μαρωνιτικῆς Ἱεραρχίας, ἀλλ' ἡ ἐκλογή του ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Πάπα. Ὑπάρχουσι πέντε ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ πέντε ἐπισκοπαί. Τὸ σύνολον τῶν Μαρωνιτῶν ἀνέρχεται σήμερον περίπου εἰς ἥμισυ ἑκατομμύριον ψυχῶν, ἐξ ὧν 300,000 κατοικοῦσι συμπαγῶς ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιβάνου, τοῦ Ἀντι-Λιβάνου καὶ τῆς Ἀερμών, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι διεσκορπισμένοι εἰς τὰ περίχωρα Ἀντιοχείας, εἰς τὴν Γαλιλαίαν, τὴν Κύπρον, τὴν Αἴγυπτον καὶ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας. Οἱ κατοικοῦντες τὸν Λίβανον εἶναι λαὸς πολεμικός, ὅστις διέσωσε τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐναντίον Βυζαντινῶν, Σαρακηνῶν καὶ Τούρκων.

Τὴν σήμερον οὐσιαστικῶς ἡ Μαρωνίτις Ἐκκλησία δὲν διαφέρει τῆς Παπικῆς κατὰ τὰ δόγματα ἢ τὰς ἱεροτελεστίας, ἂν καὶ τηροῦσα πολλὰ τοπικὰ ἔθιμα καὶ παραδόσεις, ἐν οἷς καὶ τὴν μετάληψιν τῆς Εὐχαριστίας ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη. Ἔχει περὶ τὰ 120 μοναστήρια ἐπὶ τοῦ Λιβάνου, ἅτινα ἀκολουθοῦσι τὸν κανόνα τοῦ Ἁδίου Ἀντωνίου καὶ εἰς τὰ ὁποῖα διαιτῶνται περίπου 1400 μοναχοί.

(Ἀκολουθεῖ)

# Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

ἢ

**Τὸ καταφύγιον τῶν στασιαστῶν.**

*Διήγημα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ.*

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

(συνέχεια)

Ἐν τῷ ἅμα ἐσηκώθη μὲ τὴν ταχύτητα, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ ἔνοχος συνείδησις,

ἥρπασε τὸ ὅπλον του καὶ ἐσήκωσε τὸν πετεινόν, ἀλλ' εὐθὺς κατεβίβασεν αὐτὸν πάλιν καὶ ἐμειδίασε διὰ τὴν νευρικότητά του. Ἀμέσως δὲ μετὰ ταῦτα ἤκουσε φωνὴν ἐκ τοῦ πλησίον.

—«Κύριε Χριστιανέ», ἐφώναξεν ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς, προκλίνων κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου.

— «Ἔλα κάτω, Ἄδαμς, ἔλα κάτω· δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φωνάζῃς ἀπ' αὐτοῦ».

—«Μάλιστα, κύριε, ἀλλὰ ἔλθετε σεῖς· σᾶς ζητοῦν ἀμέσως».

Ταῦτα δὲ εἶπε μὲ τοιαύτην φωνήν, ὥστε ὁ Χριστιανὸς σπουδαίως ἐφοβήθη μὴ κακόν τι συνέβη. Ἁρπάσας ὅθεν τὸ ὅπλον του ἀνέβη ἀμέσως τὴν κλίμακα καὶ σταθεὶς παρὰ τὸν σύντροφόν του εἶπε·

—«Λοιπόν; τί συμβαίνει;»

—«Δὲν εἶναι τίποτε, κύριε», εἶπεν ὁ Ἄδαμς ἀναπνέων μὲ δυσκολίαν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀναβάσεως τοῦ βουνοῦ. «Εἶναι — ἕνα *παιδάκι!*»

Χωρὶς νὰ ἀποκριθῇ τι ὁ Χριστιανὸς ἔρριψε τὸ ὅπλον ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ ἔλαβε τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν καλύβην του.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

### *Αἱ χαραὶ τῆς Σάλλυ. Μαῦρα σύννεφα εἰς τὸν οὐρανὸν τῆς Νήσου.*

Ὀλίγον πρὶν ἢ ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς ἀπέλθῃ ἵνα καλέσῃ τὸν Χριστιανόν, τοῦ ὁποίου τὸ ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ βουνοῦ ἀναχωρητήριον ἦτο ἤδη γνωστὸν εἰς πάντας, ἡ μικρὰ Σάλλυ εἶχεν ὑπάγει κατὰ τὴν συνήθειάν της νὰ διασκεδάσῃ εἰς τὸ μέρος τὸ ὁποῖον κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα. Ἦτο δὲ τοῦτο εἷς ἓν χωράφιον πλησίον τῆς οἰκίας τοῦ Ἐδουάρδου Γιώγγ, ὅπου τὰ λείψανα τοῦ ἐκ τοῦ πλοίου διασωθέντος ὑλικοῦ εἶχον συσσωρευθῆ· ὁ σωρὸς οὗτος περιεῖχε πανιά, σανίδας, κώπας, ἀγκύρας, καρφιά, τεμάχια χαλκοῦ, ἐξάρτια καὶ σχοινιά.

Οὐδεμία ἀνάμιξις ὑλικοῦ ἠδύνατο νὰ ἦναι μᾶλλον ἐπικίνδυνος διὰ ἓν μικρὸν παιδίον, καὶ ὅμως ἡ μικρὰ Σάλλυ τίποτε δὲν ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ πλέον εὐχάριστον τοῦ σωροῦ αὐτοῦ. Ἐκεῖ συχνὰ ἐπήγαινε καὶ ἐξηπλοῦτο ἐπάνω εἰς τὸν σωρὸν καὶ οὐχὶ σπανίως ἔπιπτε κατὰ γῆς, ἢ ἐχώνετο μεταξὺ ἀγκυρῶν καὶ ἁλύσεων ἢ ἐχάνετο μεταξὺ τῶν πτυχῶν τῶν πανίων καὶ ἐκεῖθεν ἐκυλίετο πρὸς τὰ κάτω. Πολλάκις μάλιστα ἐπήδα ἐπάνω εἰς καρφία καὶ ἔκτυπα εἰς κοπτερὰ σιδηρικά, ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔπαθέ τι,—τοὐλάχιστον ἐὰν ἐκτύπησε, οὐδέποτε ἔκλαυσεν ἢ ἐφώναξεν ὥστε νὰ τὴν ἀκούσῃ ἄλλος κανείς.

Ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχεν ὑπάγει κατὰ τὴν συνήθειάν της εἰς τὸν σωρὸν καὶ ἔπαιζεν ἐκεῖ, ὅτε τῇ ἐφάνη ὅτι ἤκουσεν ἕνα παράξενον ἦχον. Ἂν καὶ ἦτο πολὺ μικρά, τὰ παράδοξον τοῦ ἤχου εἵλκυσε τὴν προσοχήν της. Ἐστάθη καὶ ἠκροάσθη μετὰ προσοχῆς. Ὁ ἦχος προήρχετο ἀπὸ τὴν καλύβην τοῦ Χριστιανοῦ. Ἀμέσως λοιπὸν ἡ μικρὰ Σάλλυ ἐβάδισε πρὸς τὴν καλύβην καὶ ἐκύτταξε μέσα εἰς τὴν θύραν. Τὸ πρῶτον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον εἶδεν, ἦτο ἡ μήτηρ της, ἡ ὁποία ἐκράτει

ἓν πρᾶγμα ζωντανὸν εἰς τὰς χεῖράς της, το ὁποῖον ἐπιμελῶς ἐτύλισσεν εἰς τεμάχιδν ὑφάσματος· ἦτο δὲ τοῦτο ἓν μικρὸν νήπιον μὲ χρῶμα οὔτε πολὺ λευκὸν οὔτε πολὺ μελαψόν, καὶ μὲ πρόσωπον σουφρωμένον ὡς πίθηκος. Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤνοιξε τὸ στόμα του, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἐξέφερεν ἀσθενῆ κλαυθμηρισμόν.

Ἡ Σάλλυ, βλέπουσα ταῦτα, ἂν καὶ ποτὲ δὲν εἶχε κλαύσει ὁσάκις ἔπιπτεν ἢ ὁσάκις ἐπεπλήττετο, τότε ὅμως (κατὰ συμπάθειαν φαίνεται) ἐπειδὴ ἤκουσε τὸν κλαυθμηρισμὸν ἐκεῖνον, ἤρχισε νὰ κλαίῃ μεγαλοφώνως καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ πολὺ κλαίουσα τόσον δυνατά, ὥστε ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς ἐκεῖ ποῦ πλησίον εὑρισκόμενος ἔτρεξε πρὸς τὴν καλύβην φοβισμένος.

Σταθεὶς δὲ μόνον ὅσον τοῦ ἐχρειάζετο διὰ νὰ κυττάξῃ τὸ νήπιον καὶ νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἡ μήτηρ εἶχε καλῶς, ἔτρεξε τάχιστα πρὸς τὸ βουνόν, ὡς εἴπομεν, ἵνα πρῶτος ἀναγγείλῃ τὸ χαροποιὸν γεγονὸς εἰς τὸν πατέρα.

Οὕτως ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ πρῶτος **ἀπόγονος** τῶν στασιαστῶν τῆς Βάουντυ.

Μὲ πολλὴν εὐθυμίαν οἱ ἄνδρες ἐκάθισαν εἰς τὸ δεῖπνον ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, ἀφοῦ ἕκαστος συνεχάρη τὸν Χριστιανὸν καὶ ἠρώτησεν ἐν τῇ οἰκίᾳ περὶ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ βρέφους.

— «Πῶς θὰ τὸν ὀνομάσητε ;» ἠρώτησεν ὁ Γιὼγγ τὸν Χριστιανόν.

— «Τί ἡμέρα εἶναι σήμερον ;» ἠρώτησεν ἐκεῖνος.

— «Πέμπτη», ἀπεκρίθη ὁ Μαρτῖνος.

— «Λοιπὸν θὰ τὸν ὀνομάσω Πεμπτᾶν», εἶπεν ὁ Χριστιανός. «Θὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας».

— «Τότε προσθέσατε τὸ ὄνομα *Ὀκτώβριος*», εἶπεν ὁ Ἄδαμς «Θὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ μηνός».

— «Πολὺ καλά», εἶπεν ὁ Χριστιανός.

— «Καὶ νὰ προσθέσετε καὶ τὸ 1790 πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἔτους», εἶπεν ὁ Μίλλς·

— «Ὄχι δά, ὑπάρχουν ὅρια δι' ὅλα τὰ πράγματα», ἀπήντησεν γελῶν ὁ Χριστιανός. «Τρία ὀνόματα τῷ εἶνε ἀρκετά. Ἐμπρός, παιδιά, γεμίσατε τὰ ποτήριά σας καὶ πίετε εἰς ὑγείαν τοῦ Πεμπτᾶ Ὀκτωβρίου Χριστιανοῦ!»

Μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ πολλοὺς γέλωτας ἡ πρόποσις ἐτελέσθη μὲ γάλα κοκοκαρύου καὶ ὅλοι ἔτι ἅπαξ ἔσφιγξαν κατὰ σειρὰν τὴν χεῖρα τοῦ Χριστιανοῦ.

Μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Πεμπτᾶ Ὀκτωβρίου Χριστιανοῦ, ἄλλαι γεννήσεις ἔλαβον χώραν ἀλλεπαλλήλως. Ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν τὸ ὄνομα Ματθαίου Κουΐνταλ (υἱοῦ) προσετέθη εἰς τὸν κατάλογον τῶν κατοίκων τῆς νήσου· μετὰ δὲ ταῦτα καὶ ἄλλος ἀνεφάνη, ὁ Δανιὴλ Μὰκ-Κόϋ Αἱ δύο αὗται νέαι γεννήσεις τῷ 1791. Τῷ δὲ 1792 ἐγεννήθη ἡ Ἐλισάβετ Μίλλς καὶ μετ' οὐ πολὺ δεύτερος υἱὸς τοῦ Χριστιανοῦ, τὸν ὁποῖον ἐκεῖνος ὠνόμασε Κάρολον.

Ἡ δὲ Σάλλυ, ἱκανῶς ἤδη ἀναπτυχθεῖσα κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, τοιαύτην

μητρικὴν μέριμναν ἐλάμβανε διὰ τὰ νήπια ταῦτα, ὥστε πολλάκις τῆς τὰ ἐνεπιστεύοντο πρὸς φύλαξιν. Ἰδίως δὲ ἦτο ἀφωσιωμένη εἰς τὸν Κάρολον Χριστιανόν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐξ ἀρχῆς πολὺ ἥσυχον παιδάκι. Μάλιστα ἐκ γενετῆς τὸ πρόσωπόν του εἶχε κάποιαν ἔκφρασιν σοβαρότητος. Τοῦτο δὲ ηὐχαρίστει πολὺ τὴν Σάλλυ, ἥτις συνείθιζε νὰ τὸν παραλαμβάνῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου αὐτὴ ἠγάπα νὰ παίζῃ, καὶ ἐκεῖ ἀφοῦ τὸν ἐκάθιζεν ἐπάνω εἰς ἕνα ξύλον καὶ τὸν ἐστήριζε δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μὲ ὅ,τι εὕρισκεν πρόχειρον, ἐκάθητο καὶ αὐτὴ ἀπέναντί του καὶ τὸν ἐκύτταζεν. Ὁ Κάρολος μετὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς βρεφικῆς του ἡλικίας κατήντησε πολὺ παχύς. Οὐδέποτε ἐθύμωνεν, οὔτε ἔκλαιε· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ λεχθῇ περὶ τῶν ἄλλων νηπίων.

(Ἀκολουθεῖ) Ξ. Π. Μ.

# ΠΟΙΚΙΛΑ

—*Τιμὴ εἰς μάρτυρα τῆς ἐπιστήμης.* Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Μπορντὼ τῆς Γαλλίας μία ἁπλῆ ἀλλ' ἐξόχως συγκινητικὴ τελετή. Ὁ στρατάρχης Πεταὶν ἐπέδωκε τὸν Μεγαλόσταυρον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς εἰς τὸν Γάλλον σοφὸν Μπεργκοννιέ, οὗτινος ἡ φήμη ἔχει ἀπὸ καιροῦ ἐξαπλωθῆ εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ διάσημος σοφὸς εἶναι ἤδη ἑτοιμοθάνατος προσβληθεὶς ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ῥαδίου, εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν θεραπευτικῶν ἰδιοτήτων τοῦ ὁποίου ἔχει ἀφιερωθῆ ἀπὸ ἐτῶν.

Ἡ τελετὴ ἔλαβε χώραν εἰς τὸ θεραπευτικὸν «Ἰνστιτοῦτον διὰ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ καρκίνου», ὅπερ ἡ πόλις Μπορντὼ ἤγειρε πρὸς τιμὴν τοῦ μάρτυρος σοφοῦ. Ὁ κ. Μπεργκοννιὲ παρὰ τὴν ἐσχάτην του ἐξάντλησιν καὶ τὴν κατάστασιν τῶν πληγῶν του, ἠθέλησε νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως εἰς τὴν τελετὴν διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ δημοσίᾳ. Κατῆλθε λοιπὸν ἐπὶ φορείου εἰς τὴν σημαιοστόλιστον αἴθουσαν, κάτωχρος. Δεξιᾷ αὐτοῦ ἔλαβε θέσιν ὁ στρατάρχης Πεταίν, ἀριστερᾷ δὲ αὐτοῦ ὁ στενός του φίλος καὶ πρώην ὑπουργὸς τῆς ὑγιεινῆς κ. Παῦλος Στράους. Πέριξ τοῦ ἡρωϊκοῦ καθηγητοῦ ἵσταντο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἰατρικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν σωματείων, τὰ ὁποῖα ἠθέλησαν νὰ προσδώσουν γενικώτερον χαρακτῆρα εἰς τὴν σεμνὴν τελετὴν διὰ τῆς συμμετοχῆς των. Μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν ἦσαν μερικοὶ ἐκ τῶν μεγαλειτέρων σοφῶν τῆς Γαλλίας.

Ὁ στρατάρχης Πεταὶν ἔλαβε πρῶτος τὸν λόγον καὶ εἶπεν : «Οὐδέποτε ἡ συγκίνησίς μου ὑπῆρξε τόσον βαθεῖα ὅσον σήμερον, ὁπότε μοὶ ἀνετέθη ἡ ἐντολὴ νὰ ἐπιδώσω τὸν Μεγαλόσταυρον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς εἰς τὸν ὑπέροχον σοφόν, οὗτινος τὸ θάρρος ὑπερβάλλει καὶ τὰς λαμπροτέρας στρατιωτικὰς ἀρετάς, εἰς τὸν μάρτυρα σοφόν, ὁ ὁποῖος ἐπλήρωτο νὰ πληρώσῃ κάθε ἐπιστημονικὴν πρόοδον, κάθε ἐπιστημονικὴν ἐπιτυχίαν, μὲ ἓν τεμάχιον τῆς σαρκός του !»

Παρὰ τὰς φρικτὰς πληγάς του ὁ καθηγητὴς Μπεργκοννιὲ στέκει ὄρθιος. Χλωμὸς καὶ σκελετώδης, φαίνεται ὡς ζωντανὸν σύμβολον τῶν μαρτύρων τῆς Ἐπιστήμης. Δέχεται πάλλόμενος ἀπὸ συγκίνησιν τὸν ἀσπασμὸν τοῦ στρατάρχου καὶ ἡ ἐξησθενημένη φωνή του μόλις ἀκούεται. Ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Δημοκρατίαν καὶ δηλοῖ ὅτι ἀπευθύνει δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς αὐτάς.

Ὁ καθηγητὴς Βιντὰλ ἀπαντᾷ καὶ διαβιβάζει τὴν ἄπειρον συμπάθειαν τοῦ Ἰνστιτούτου πρὸς τὸν «ἡρωϊκὸν ἀνάπηρον», τὸ ἔργον τοῦ ὁποίου ἀκτινοβολεῖ ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ ὅστις συνεχίζει τὰς ἐρεύνας του παρὰ τὸ μαρτύριον, ὅπερ ὑφίσταται ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν. Κατόπιν ὅλαι αἱ ἐπιστημονικαὶ καὶ δημοτικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι παρελαύνουν πρὸ τοῦ ἑτοιμοθανάτου σοφοῦ καὶ ἐκφράζουν πρὸς αὐτὸν τὸν θαυμασμόν, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν

στοργήν των διὰ τὸ μέγα ἔργον του καὶ ἡ ὡραία καὶ συγκινητικὴ τελετὴ λαμβάνει τέλος.

—*Αἱ μικραὶ οἰκονομίαι*. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων περιφρονοῦν τὰς μικρὰς οἰκονομίας—οἱ μὲν εὐπορώτεροι, διότι τοῖς φαίνονται ἀσήμαντοι, οἱ δὲ πτωχότεροι, διότι δὲν γνωρίζουν τι δύναται νὰ ἀποφέρῃ ἔστω καὶ μία μηδαμινὴ καθ' ἡμέραν οἰκονομία. Ἓν οἰκογενειακὸν περιοδικὸν τῆς Νέας Ὑόρκης τελευταίως ἐδημοσίευσε πίνακάς τινας, οὓς κατήρτισε μία Ἀμερικανικὴ Ταμιευτικὴ Τράπεζα, καὶ οἵτινες παρουσιάζουν ἀπίστευτα ἀποτελέσματα ἐκ μικρῶν οἰκονομιῶν.

Κατὰ τοὺς πίνακας τούτους αἱ ἑξῆς μικραὶ οἰκονομίαι, κατατιθέμεναι εἰς ταμιευτήριον ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς ἑκατὸν καὶ ἀνατοκιζόμεναι ἑκάστην ἑξαμηνίαν, ἀποφέρουν τὰ ἑξῆς ποσά: Οἰκονομία καὶ κατάθεσις μιᾶς πεντάρας καθ' ἑκάστην γίνεται 100 δρ. μετὰ μίαν πενταετίαν, 221.70 δρ. μετὰ μίαν δεκαετίαν, 551. 16 μετὰ μίαν εἰκοσαετίαν. Οἰκονομία καὶ κατάθεσις 50 λεπτῶν καθ' ἑκάστην ἀποδίδει 1000 δρ. μετὰ μίαν πενταετίαν, 2217.00 δρ. μετὰ μίαν δεκαετίαν, 5551,67 δρ. μετὰ μίαν εἰκοσαετίαν.

Μία ἄλλη Ταμιευτικὴ Τράπεζα ὑπέβαλε εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν τὸν ἑξῆς πίνακα: Μία μηνιαία οἰκονομία καὶ κατάθεσις 1 δραχμῆς, μὲ τόκον 4 τοῖς ἑκατὸν ἐτησίως καὶ ἀνατοκισμὸν κάθε ἑξαμηνίαν, ἀποδίδει μετὰ 5 ἔτη δρ. 66.41, μετὰ δέκα ἔτη δρ. 147.21. Μία ἑβδομαδιαία οἰκονομία 1 δραχμῆς, ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους τόκου καὶ ἀνατοκισμοῦ, ἀποδίδει μετὰ 5 ἔτη δρ. 287.67, μετὰ 10 ἔτη δρ. 638 68, μετὰ 15 ἔτη, δρ. 1067, μετὰ 20 ἔτη δρ· 1589, 60, μετὰ 25 ἔτη δρ. 2227.28. Μία ἑβδομαδιαία οἰκονομία καὶ κατάθεσις 5 δρ. ἀποδίδει μετὰ 5 ἔτη δρ. 1430.48, μετὰ 10 ἔτη δρ. 3174 22. (Εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς οἱ πίνακες ἀσχολοῦνται μὲ δολλάρια, ἀλλ' ἡμεῖς ἀντὶ τῶν δολλαρίων γράφομεν δραχμάς, ἀφοῦ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν καταθέσεων εἶναι ὁ αὐτός).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται πόσον σοφὴ καὶ ἱκανοποιητικὴ εἶναι ἡ ἕξις τῆς οἰκονομίας, καταλλήλως χρησιμοποιουμένης. Πιστεύομεν δὲ ὅτι καὶ ὁ πτωχότερος ἄνθρωπος θὰ δύναται νὰ περικόπτῃ ἔστω καὶ μίαν δραχμὴν κατὰ μῆνα ἀπὸ τὰ ἔξοδά του καὶ νὰ τὴν καταθέτῃ εἰς ἓν ταμιευτήριον ἐπὶ ἀνατοκισμῷ.

— *Μαργαρῖται ἀπο ὀφθαλμούς*. Ὅλοι γνωρίζομεν πῶς οἱ ποιηταὶ ὁμιλοῦν πολλάκις περὶ δακρύων καὶ ὀνομάζουν τὰ δάκρυα μιᾶς ὡραίας γυναικὸς «μαργαρίτας». Ἀλλὰ νὰ βγῇ πραγματικὸς μαργαρίτης ἀπὸ ἀνθρώπινον ὀφθαλμὸν εἶναι κάτι ἀπίστευτον. Ἐν τούτοις συνέβη τελευταίως εἰς μίαν πόλιν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου συμβαίνουν ὅλα τὰ ἀπίστευτα. Μία νεᾶνις, Μὶς Λύνν, εἰς τὴν πόλιν Ἅγιος Παῦλος τῆς Πολιτείας Μιννεσότας, ἦτο τυφλή. Μίαν ἡμέραν ἀπεφασίσθη νὰ τῆς κάμουν ἐγχείρισιν διὰ καταρράκτην. Ἡ ἐγχείρισις ἐπέτυχε καὶ ὁ χειροῦργος μὲ ἔκπληξιν εὗρεν εἰς τὸ μάτι τῆς ἐγχειρισθείσης ἕνα μαργαριτάρι, το ὁποῖον Κύριος οἶδε πῶς ἡ μυστηριώδης φύσις ἐπῆγε καὶ ἔκρυψεν ἐκεῖ. Καὶ ὅταν κατόπιν ἐξετιμήθη τὸ μαργαριτάρι, εὑρέθη ἔχον ἀξίαν 20,000 δολλαρίων (ἄνω τοῦ 1 ἑκατομμυρίου δραχμῶν). Ὥστε ἡ εὐτυχὴς νεᾶνις ὄχι μόνον ἀνέκτησε τὴν ὅρασίν της, ἀλλὰ καὶ ἀπέκτησε σημαντικὴν περιουσίαν.

— *Γυνὴ ἐφευρέτις*. Μία Ἀμερικανὶς ἀπὸ τὸ Ράλεϊ, ἡ Μὶς Λουΐζα Χένρυ, ἔχει 47 διπλώματα εὑρεσιτεχνίας διὰ διαφόρους ἐφευρέσεις της, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 33 εὑρίσκονται ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν. Εἰς τὸ χωριό της τὴν ὀνομάζουν «Κυρίαν Ἔδισον».

— *Ἀμερικανός τις* ἐξ εὐσπλαχνίας πρὸς τοὺς ῥήτορας τῶν μεγάλων δημοσίων συναθροίσεων, οἱ ὁποῖοι ξελαρυγγιάζονται διὰ νὰ ἀκουσθοῦν ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν των, λαλοῦν δὲ εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων διὰ τοὺς λοιπούς, ἀπεφάσισε νὰ ἀνακαλύψῃ νέον μεγάφωνον τοιοῦτον ὥστε νὰ μὴ ἀλλοιοῦται ἡ φωνὴ τοῦ ῥήτορος. Διότι τὸ μειονέκτημα αὐτὸ ἠμπόδιζε μέχρι τοῦδε τοὺς ὁμιλοῦντας εἰς δημοσίας συναθροίσεις, νὰ χρησιμοποιοῦν τοὺς τηλεβόας ἢ τὰ ὑπάρχοντα μεγάφωνα. Αἱ προσπάθειαί του ἐπέτυχον καὶ ἤδη ἔλαβε δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας διὰ τὸν τηλεβόαν του, ὁ ὁποῖος εἶναι θαῦμα μηχανικῆς. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ὑπάρχουν ὀκτὼ μεμβράναι, αἱ ὁποῖαι ἀποδίδουν ὅλους τοὺς τόνους τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς. Αἱ μεμβράναι αὗται κινούμεναι ὑπὸ ἠλεκτρικῶν βαλβίδων, ἐκτοπίζονται αὐτομάτως ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἤχου. Ὁ ῥήτωρ τοποθετεῖ εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μέτρου ἀπὸ τοῦ στόματός του τὸ μεγάφωνον καὶ ἀρχίζει νὰ ὁμιλῇ. Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ εἰς τοὺς πλησιεστέρους του δὲν ἀκούεται πλέον ἡ ἰδία του φωνή, ἀλλ' ἡ φωνὴ ἡ ἐξερχομένη διὰ τοῦ μεγαφώνου.

— *Εἰς μίαν κωμόπολιν τῆς Ἑλβετίας*, παρὰ τὴν Βασιλείαν, ἀπέθανεν ἐσχάτως ἕνας γέρων ἐπαίτης, ὁ Εὐγένιος Ρέ, καταφυγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην πρὸ δεκαετίας καὶ περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη πληροφορία ἢ ὅτι εἶχεν ἕνα υἱὸν σπουδάζοντα εἰς τὸ Λουγκάνο. Ὁ γέρων αὐτὸς ἀπέθανε καὶ αἱ ἀρχαὶ προέβησαν εἰς ἔρευναν τοῦ δωματίου του διὰ νὰ τὸ σφραγίσουν. Δὲν εὗρον ἄλλο τι εἰμὴ ὀλίγα ἐνδύματα καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀπέλθουν, ὅταν ἕνας σωρὸς καστάνων καὶ γεωμήλων (ἦσαν ἡ ἀποκλειστικὴ τροφὴ τοῦ μακαρίτου) εἵλκυσε τὴν προσοχήν των. Ἠρευνήθη ὁ σωρὸς καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εὑρέθη ἕνα κουτὶ μεγάλο ἀπὸ χαρτόνι, τὸ ὁποῖον περιεῖχε τίτλους Τραπεζῶν καὶ νομίσματα ἀξίας ἐν ὅλῳ τριῶν ἑκατομμυρίων Ἑλβετ. φράγκων (τριάκοντα ἑκατομμυρίων δραχμῶν). Ὑποτίθεται ὅτι ὁ γέρων ἔκρυπτε τὴν περιουσίαν του διὰ νὰ μὴ πληρώνῃ φόρον κεφαλαίου καὶ εἰσοδήματος. Τώρα τὸ Κράτος θὰ κρατήσῃ 500,000 φρ. διὰ καθυστερουμένους φόρους καὶ τὰ ὑπόλοιπα θὰ παραδώσῃ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀποθανόντος.